

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

Rešitev križaljke „Jugoslavija“

Vodoravno: 1. premica, 6. ami, 7. udi, 8. dp, 10. lg, 11. tu, 13. kalor, 16. V. M. R. O., 18. metonimija, 22. Ana, 24. piramida, 26. Nero, 28. ranocelnik, 31. lko, 32. Kanin, 33. ali, 34. vse, 36. saj, 37. Uroš, 38. atlant, 41. Artemida, 45. li, 46. il, 48. na, 49. Detela, 50. dogovor, 53. kantina, 55. petak, 57. vie, 58. Abo, 59. otava, 61. kr., 62. Ra, 63. Vorms, 67. sa, 69. lijak, 71. metla, 74. javor, 75. réel, 76. ave, 77. rk, 79. nn, 80. neroden, 85. bogateti, 86. polara, 87. ino.

Navpično: 2. radim, 3. emigrant, 4. mi, 5. as, 8. Domicijan, 9. priden, 12. um, 13. korak, 14. ananas, 15. limona, 17. one, 19. ep, 20. tir, 21. jal, 23. Aristid, 25. kilometer, 27. okel, 29. narednik, 30. kišiti, 34. val, 35. in, 37. ut, 39. alge, 40. Tivat, 42. rak, 43. denar, 44. alabaster, 47. lokav, 51. op., 52. Oto, 54. av, 56. Marija, 60. vol, 64. mjav, 65. Savel, 66. um, 68. Aleksander, 70. ko, 72. er, 73. al', 78. snopi, 79. nota, 81. Egon, 82. ralo, 83. eta, 84. ni.

Učenci in učenke višje nar. šole v Rovah.

Izmed rešilcev so bili izžrebani in nagrajeni: 1. Grčbovšek Cilka, Dobrava pri Kropi, dobi budilko; 2. Jezovšek Božidar, Černomelj, dobi puščico s šolskimi potrebščinami; 3. Slamnjak Ljuba, Grosuplje, Stranska vas, dobi avtomatičen svinčnik trrdke Preleg, Ljubljana, Marijin trg.

»Naš rod« izhaja v Ljubljani osemkrat med šolskim letom in ga prejema jo naročniki »Mladinske matice«, ki plačajo letno naročnino za list in publikacije »Mladinske matice« Din 22'50, v 9 mesečnih obrokih po Din 2'50.

List izdaja »Jugosl. učiteljsko združenje« — sekcija za Dravsko banovino v Ljubljani, zanjo odgovarja Ivan Dimnik.

Glavni in odgovorni urednik Josip Ribičič.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani, zanjo odgovarja Franc Štrukelj.

Anica Černejeva:

Pisemce

*Snoči je pismo prejela,
pisano s trudno rokó:
»Draga mama, odpusti —
Tvojega sinka ne bo.*

*Tvoj sinko je hodil po svetu
in je sreče iskal.
V svetu je našel bolezen,
kmalu bo tiho zaspal.*

*V bolnici čaka na konec . . .
Žalostno mu je srce,
ko mu brez Tvoje ljubezni
strežejo tuji ljudje —*

*in mu ne skrivajo misli,
da je še malo dni
in ne razumejo teže,
ki mu na srcu leži.*

*Mamica, Ti jo razumeš!
Ko je odhajal v svet,
si ga s pogledom prosila:
sinko moj, vrni se spet.*

*Zdaj pa bo moral umreti
in ga ne bo nazaj.
Mamica, ti mu odpusti
in mu svoj blagoslov daj.«*

Novoletna

*V noči, ko ste še spali,
so se k nam pripeljali,
so se k nam prismejali
bratci iz daljne dežele.*

*Ravno dvanajst jih je bilo.
Prvemu se je mudilo,
pa je potrkal na vrata,
ko je polnoč odbilo.*

*Nekoga je preplašil,
nekdo se ga je ustrašil,
pa je v nočki izginil
in se z mrakom spajdašil.*

*Veste, tako govorijo,
da se le tisti bojijo,
ki jim vest kaj očita,
vest, ki je v srčecu skrita.*

Viš, takale je mladina,« je pripovedoval Lipetu. »Dom mu ne diši, le zunaj bi se potepal. Če mu pa le malo dobrote pokažeš, pa že sili za teboj. Tudi mene ni strpelo doma, dokler sem bil še mlad.«

Obrnil se je nazaj proti domu. Lipe je hodil za njim in vodil na povodcu kozliča.

»Tudi ti komaj čakaš, kdaj boš goden, da zletiš v svet,« se je Joza mahoma obrnil k Lipetu. »Ni ti všeč pri nas v Bohinju in nazaj v dolino te vleče.«

Lipe ga je začudeno pogledal. »Odkod pa vi to veste, da mi v Bohinju ni všeč,« ga je vprašal.

»Odkod, to tebi nič mar, kozlé neumno. Stari Joza ve vse, zapomni si to, vihra neugnana.«

»Saj jaz bi bil rad tukaj,« je odgovoril Lipe, »ko bi bili stric Balant in bratranec Urh in vsi drugi vaščani nekoliko bolj prijazni. Samo malo, le prav malo, o, veliko ne zahtevam. Zakaj mi očitajo očeta pijanca? Mar v Bohinju ni pijancev?«

»Seveda jih je, fant, in še koliko. Ampak oni so domačini, razumeš, ti si pa tujec. Naši ljudje so včasih do tujcev še nezaupljivi in morda imajo prav. Ti pa se skaži, da si nekaj vreden, čeprav si pijančev sin in čeprav si tujec, pa boš videl, da te bodo naši ljudje radi imeli.«

Dospela sta do Jozove hišice. Lipe je pomagal pastirju spraviti kozla v hlev in je ostal pri njem prav v noč. Preden se je odpravil domov, je rekel: »Tako rad imam vašega kozliča. Saj ga smem včasih priti pogledat? Ali mi dovolite? Veste, tako rad imam živali.«

»O, seveda smeš priti,« mu je Joza prijazno pokimal z glavo. »Ampak da veš, jaz na tvojem mestu ne bi hodil drugih kozličev gledat, sam bi si ga prislužil, razumeš,« je še dostavil, ko je bil Lipe že na stezi proti domu.

Poslej je prihajal Lipe skoraj sleherni dan v malo hišico pod Studorjem. Pomagal je Jozi pri njegovem delu ali pa sta hodila skupaj v hosto nabirat drva. Le kadar so bili pri njem vaški otroci, Lipe ni maral blizu. Takrat se je še na stezi obrnil in zavil sam v gozd ali domov. Otroci so ga od tistikrat, ko je odstrelil češarek z visoke smreke in premikastil Blažona, bolj spoštljivo gledali in nekako v strahu srečavali. Vendar pa Lipe ni več maral med nje. Vedel je, če se zopet sreča z Blažonom, se ne bo znal premagati in bi spet nastal prepir. In materi je takrat obljubil, da se bo ogibal vaških fantov.

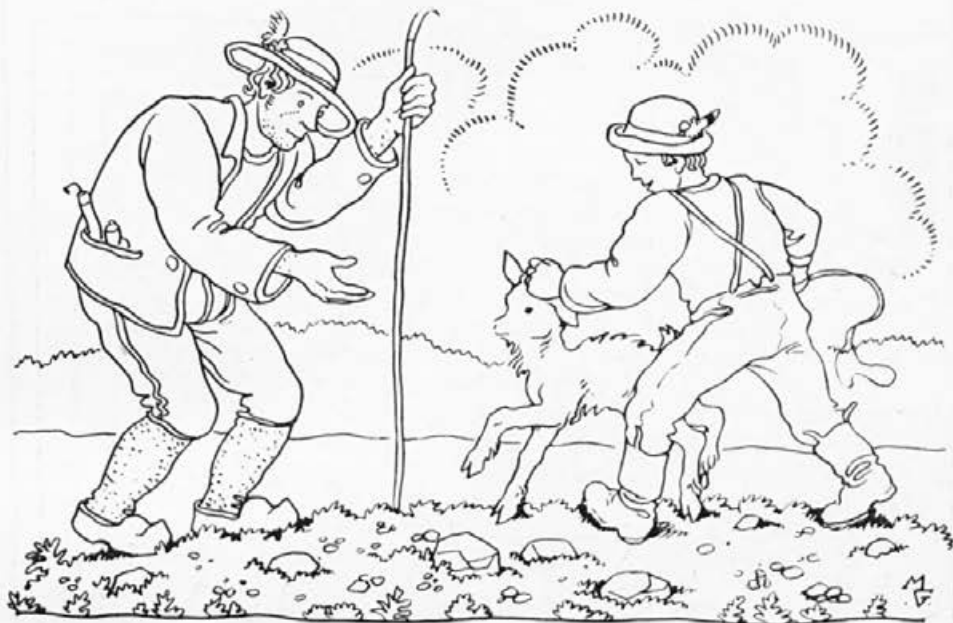
Kmalu po prvem srečanju z Jozo je Lipe prišel neke sobote zvečer pozno domov. Matere še ni bilo doma. Ni vedel, kaj bi počel, in odpravil se je na vas, da poišče mater pri stricu. Komaj pa je prestopil vežni prag pri Hodnikovih, že je zadel ob strica Balanta.

»Ali si videl kod Urha?« ga je stric razburjen napadel.

»Kako bi ga videl,« je odvrnil Lipe, »vse popoldne sem bil v gozdu.«

»Saj prav zato te vprašam. Delavnik je, dela na preostajanje, da mu vsi nismo kos, fanta pa nikoder. Bogve kam se je zgubil. Sem mislil, da je kje v gozdu. Poišči ga in pripelji domov, pa dobiš kovača.«

Lipe se je zavzel. Odkdaj je stric tako radodaren? Celega kovača obljublja, samo če najde Urha.

»O, našel bi ga že, samo kako bi ga domov pripeljal, tega pa ne vem. Mene Urh ne bo hotel ubogati.«

»Povej mu, da te jaz pošiljam in da mora takoj domov. V gostilno pri Prahu stopi najprej. Mogoče je fant tam. Pa pazi, če bo tam tudi Melkov Peter. Saj ga poznaš, kaj?«

»Poznam.«

»Prav. Zdaj pa hodi. Veš, na Melkovega glej, če bo naš z njim in mi pridi povedat. Popoldne sem ga videl, ko se je plazil okoli naše hiše. Nočem, da mi sina zavaja.«

Lipe je odšel. Zunaj je bila že noč in vse hiše v temi. Le iz Prahove gostilne je še padal svetli pramen luči na cesto. Napotil se je proti njemu.

V veži je prisluhnil. Hrup in šum mu je udarjal na ušesa. Ni si upal vstopiti. Počakal je, da je prišel gostilničar iz sobe. Njega je vprašal, če je Hodnikov Urh notri.

»Ali to tebi kaj mar?« ga je gostilničar zadirčno nahrulil in hotel dalje.

Lipe pa mu je zastavil pot. »Seveda mi je mar in še močno,« mu je rekel. »Njegov oče ga išče.«

Gostilničar se je zganil. »Ni ga, kar poglej v sobo!«

Lipe je vstopil v gostilniško sobo. Skozi dim in prah je razločil, da Urha ni med gosti. Že je hotel oditi, pa se je za hip še ustavil. Zakaj ga je gostilničar tako nejevoljno zavrnil? Če Urha res ni v gostilni, čemu je bil potem sirov z njim, ko je vprašal po njem? Ne, tukaj ni vse v redu. Stal je sredi sobe in ni se menil za goste, ki so se ozirali vanj. Vedel je, da mora Urha dobiti in da je Urh v tej gostilni.

Tedaj se je gostilničar zopet vrnil in odšel preko sobe proti drugim vratom. Odprl jih je in Lipa je zagledal, da je tam še druga gostilniška soba. Ko bi trenil je bil za gostilničarjem in je istočasno z njim vstopil v sobo.

Tam so sedeli za mizo trije moški. Eden med njimi je bil Urh, drugi Melkov Peter, tretjega pa Lipa ni poznal.

Gostilničar je prestrašen obstal, ko je začutil, da stoji nekdo za njim. Hotel je vrata zapreti. Pa Lipa je bil urnejši in je stopil za korak naprej. Melkov je v naglici pobral puško, ki je ležala pred njim na mizi, Urh pa je jezno zaklel, ko je zagledal Lipeta.

»Kaj bi rad?« se je zadril nad njim.

»Pote sem prišel,« je Lipa odgovoril. »Oče te išče. Takoj moraš domov.« Zdal ga je minil ves strah tudi pred Urhom, sam ni vedel, kako je to prišlo.

»Kakor boš ti rekel, seveda,« se je Urh znašal nad njim. »Glej, da se pobereš.«

»Oče te hoče domov,« je mirno ugovarjal Lipe. »Naročil mi je, da te moram domov pripeljati in ne bom se ganil od tu, dokler ne vstaneš in ne greš z menoj.«

Urhu je zastala sapa. Tak smrkavec pa si upa tako govoriti z njim. Že je zamahnil z roko, toda Melkov ga je ustavil.

»Počakaj, Urh, pomiri se, se bom jaz pomenil s fantom.«

Vstal je in stopil prijazno do Lipeta. »Prisedi fant«, mu je rekel. Natočil mu je kozarec vina ter ga porinil predenj. »Na, pij.«

Lipe se je nasmehnil. Enkrat so ga že takole vabili v pijačo in takrat se je vdal na očetovo prigovarjanje. Ampak danes že ve, kakšen strup je pijača, in nič več ga ne vjamejo z njo.

»Ne bom pil«, je rekel odločno, »in tudi prisedel ne bom. Urh mora domov!«

»Seveda bo šel«, mu je zopet prigovarjal Melkov. »Kdo pa pravi, da ne bo šel? Samo nekoliko počakaj, saj ne gori hiša, nekaj se moramo še pomeniti.«

»Pa hitro naredite«, se je vdal Lipe. »Počakal bom.«

Oni trije so se spogledali. Urha je zopet prijala jeza. Tisti možak pa, ki ga Lipe ni poznal, se je zaničljivo smejal: »Varuštvo, Urh, zelo si še zelen, da preneseš tako varuštvo,« se je rogal Urhu.

Izgleдалo je, da bo Urh zdaj zdaj izbruhnili; toda Melkov je bil zopet urnejši. »Poslušaj, Lipe,« je dejal, »kar se imamo zmeniti, ni zate. Pojdi domov in reci, da Urh takoj pride.«

»Ne, ne pojdem,« je jezno povedal Urh. »Sam pojdi domov, jaz pa bom šel, kadar se bo meni zdelo. In če izblekneš, kje si me našel, ti jutri jezik pristrižem, si razumel?«

»Razumel«, je rekel Lipe. »Zdaj grem ven na cesto in če te čez pet minut ne bo za menoj, pojdem sam domov. Toda doma bom povedal, kje sem te našel in v čigavi družini. Prav gotovo bom povedal, pa če mi tudi jutri jezik pristrižeš.«

Zadnje besede je izgovoril že med vrati.

Odšel je na cesto. Nebo je bilo polno zvezd in v njihovem svitu so se bleščali sivi vrhovi bližnjih gora ko mračne sence. Stopal je po cesti sem in tja in skoraj ga je bilo strah.

Kmalu je stopil Urh iz gostilne in se mu pridružil. »Ali si me zares čakal? Menda že sam poznam pot domov? Glej, da izgineš. In če le blekneš očetu, kje si me našel in kaj si videl, ti ne bo dobro. To ti pravim jaz, Urh, in bom svojo besedo držal.«

Zažugal je s pestjo in izginil v noč.

Lipe je ostal sam. Za hip ga je stresla groza. Kaj naj stori? Ali naj pove stricu Balantu, da je našel Urha z Melkovim? Nak, molčal bo. Sam pa je zdaj vedel dvojce: da je Melkov skrnil puško, ko ga je zagledal in da so se njega ustrašili. Nekaj so skrivali ti trije, da, nekaj so skrivali, toda Lipe še ni vedel kaj.

Drugega dne je poiskal Jozo. Povedal mu je, kaj je snoči doživel.

»Nu, saj sem vedel. Ta Melkov! Ne bo odnehal, dokler je pošteno ne izkupi. Poznam, kako je, kadar ta žilica prime človeka. Ampak, da so tudi Urha dobili medse? To ni dobro, ne, to ni dobro.«

Še je zmajaval z glavo in mrmral sam s seboj.

»Le kaj so hoteli s tisto puško?« je vpraševal Lipe. Jozva pa je zamišljen strmел predse in mu ni odgovoril.

* * *

Sredi meseca junija je rekel Joza Lipetu: »Tekmeca imaš. Tudi Blažon se ponuja Balantu. Menda zato, da bi tebe izpodrinil. Ni kaj prida fant in jaz ga ne maram. Zadnji čas je, da se pobrigaš za službo in stopiš do strica. Če ne, te zna izpodriniti.«

Lipe je pobesil glavo. Kako naj gre do strica, ko pa gotovo ne bo ničesar dosegel? Urh bo branil. Da, Urh? Od tistega večera, ko je šel ponj v gostilno, je imel v Urhu hudega sovražnika, to je dobro vedel. Žalostno je zmajal z glavo v mislih nanj.

S težkim korakom je odšel na vas. Po onem dogodku v gostilni se z Urhom nista več srečala.

Na vežnem pragu sta zdaj trčila skupaj. Urh se je pravkar z motiko na rami odpravljal na njivo. Lipetu je zastala sapa, ko ga je zagledal. Pa ga je oni prijazno pogledal in mu pokimal. »Kaj bi rad?« je vprašal.

Za hip je Lipe pomišljal, ali bi mu povedal, po kaj je prišel.

»K stricu sem prišel, da me vzame za pastirja v planine. Morda bi še ti dobro besedo primeknil. Res, zdaj še ne znam pasti, ampak saj bo Joza zraven in njemu bom že znal pomagati.«

»Prepozen si«, je zmajal Urh z glavo, »Blažonu sem že obljubil.«

Lipe se je ves zmedel. No, zdaj je konec njegovih načrtov. Nič ne bo z zaslužkom, s katerim je hotel olajšati težki položaj. In nič s tistim lepim življenjem na planinah, o katerem mu je Jozva toliko pripovedoval. Zdaj je vsega konec.

Sovražnost je vstajala v njem do Urha, ki mu noče pomagati do poštenega dela in že je bleknil: »Nemara misliš, da ti bo Blažon pomagal v gorah in ti skrival puško?«

Urh je prebledel. Zamahnil je z roko proti Lipetu, a jo nenadoma pritegnil nazaj, ne da bi ga udaril. Stari Balant je stal za njima. »Kaj pa se vidva pisano gledata,« se je uteknil mednju. Urh ga je prestrašeno pogledal, a Balant je že ogovarjal Lipeta: »Zakaj se pa ti nič več ne prikažeš? Kaj pa zadnjič, a, Urha si našel in ga domov poslal, po kovača pa nisi prišel, ki sem ti ga obljubil. Ali smo tako prevzetni ali pa tako bogati, da ne maramo denarja, a?«

»Za pastirja bi rad v planino«, je hitro posegel Urh v besedo. Kar nenadoma se je premislil in spremenil svoje obnašanje do Lipeta. »Mislim, oče, da bi lahko poskusili z njim. Res je še mlad, ampak saj sem tudi jaz imel le eno leto več, ko ste me prvič poslali v planine.«

»Sapramiš, kaj pa to pomeni?« je malo sumljivo vprašal stric. »Kako da sta vidva zdaj mahoma taka prijatelja? Kolikor vem, ti, Urh, že od vsega početka nisi nič kaj maral za Lipeta. O, dobro sem opazil, kako brezasto si ga gledal, čeprav najbrž sam nisi vedel počemu. Sicer pa, če bi fant rad služil, pa naj. Če ga Joza mara, ga jaz tudi.«

»O, Joza me že mara. Sam me je poslal k vam. Mislim je celo...«

»Nu, kaj?«

»Da bi se nemara še za jančka zmenila, če bi vam dobro služil.«

»Za jančka! Hahaha, fant, ali veš, koliko ta janček stane?«

»Ne, stric, tega pa prav zares ne vem. Ampak bom Jozo vprašal. On bo že vedel.«

»Kaj boš Jozo spraševal, saj ti jaz lahko povem. Sicer pa... čemu bi ti to pravil. Če mi bo Joza v jeseni povedal, da si se skazal za dobrega pastirja, pa ti ga bom nemara za nameček pridal k plači. Da boš vedel, da sem res tvoj stric, ki ti dobro hoče. Ali si zdaj zadovoljen?«

(Se nadaljuje.)

Zaklad

Lepšega kraja kot so Stranje ni bilo na svetu za nas v tisti dobi, ko so nam še sveče bingljale iz nosnic. Stranje so ležale kake pol ure od naše vasi. Prepotovati smo morali globoko dolino in široko Reko, onkraj katere se je širila Primorska dežela in šele takrat smo dospeli v Stranje, v Primorske dežele začetek. Stranje so se dvigale počasi navzgor prav do velikih bukovih šum. Po Stranjah je rastle tisoče jablan, tisoče hrušk in po razvalinah trte, ki jih ni nihče negoval, pa so le rodile mnogo grozdja. To grozdje pa je bilo last nas, ki so nam sveče bingljale iz nosnic, kajti kmetje očetje so sadili vinograde na kranjsko stran, ki je stala soncu nasproti, in ker je bilo grozdja in vina dovolj, se niso brigali za trte na razvalinah. V vseh Stranjah ni bilo nobene hiše in le razvaline so kraljevale nad njimi, silne razvaline, ki so bile nekoč velik grad, po katerem in okoli katerega so se sprehajale mlade baronice in baroni, ki so lepo in brezskrbno živeli od dela kmečkih rok, kot nam je pravil stric Marko. Vse Stranje so bile tedaj en sam vrt. Nekoč so se kmetje spuntali in pometali čez visoko skalo v Reko nekaj teh baronov in baronic. Pozabili pa so takrat zažgati grad in porušiti stolp. Prišli so drugi baroni in baronice in so zaprli kmete pradede v stolp za toliko časa, da so se izpremenili v same kosti. Po teh razvalinah smo se plazili ob široko razpredenih trtah in zobali grozdje, ali pa smo v igrah naskakovali zadnje ostanke stolpa, ki so ga branili nekateri naši tovariši, s fičefaji in lesenimi meči, dokler nismo stolpa osvojili in podili tovariše po Stranjah proti Reki, ob kateri smo jih premagali do kraja in šli potem vsi skupaj raziskovat, ali je ostalo še kako jabolko ali kaka hruška na tisočeri drevesih. Čudno, sadja je bilo vedno dovolj in ni bilo popolnoma obrano niti takrat, ko so zadnji listi popadali z vej.

Pripovedke o grajskih baronih smo zelo radi poslušali. Teh pripovedk ni zmanjkalo stricu Markotu nikoli. Stric Marko, čevljar, pa nam je tisto jesen pripovedoval to-le zgodbo: »Naj se vderejo vsi čevlji in vsa kopita, kar jih leži pred menoj v dno pekla, kopita za hudiče in čevlji za hudičinje, če to ni res, kar vam bom povedal. Od moje stare matere stara mati je še živela takrat, ko je stal Stranjski grad in je bila v njem za kuharico. V tistih dneh pa je prihajal v našo dolino Napoleon, ki je zmagoval vse kralje in cesarje in kamorkoli je prišel, je porušil gradove in osvobodil kmete, ki so do tedaj tlačanili. Tako je takrat tam na koncu doline oblegal gradove Školj in Tukališče. Barona Stranjskega pa je popadel silen strah pred Napoleonom in je sklenil pobegniti. Prodal je hitro konje, krave in vozove, odpustil vse hlapce in dekle razen najmočnejšega hlapca, najmočnejšega vola in moje prababice. Zadnji dan pa je odpustil tudi prababico. Že je bila prababica blizu vasi, ko se je spomnila, da je pozabila v svoji sobici z zlatom obrobjeno zrcalo, ki ga ji je nekoč podaril baron. Vrnila se je torej, da bi odnesla še zrcalo. Toda komaj je prišla v bližino gradu, je zagledala prečuden prizor in se skrila za zid, da bi videla, kaj se bo zgodilo. Tik ob hlevskih vratih je ležal zaklan vol že ves dejan iz kože, ki je ležala in se kadila poleg vola. Ob koži je stal baron ter nalagal nanjo iz nekega škafa same cekine pa tudi zlate in srebrne posode tako, da se je znašel na koži naenkrat velik kup zlata in srebra. Ali veste, vse

Stranje so bile baronove in ne morete si misliti, kako je bil ta človek bogat in kak velik kup zlata in srebra je imel. Poleg hlevskih vrat pa je hlapec kopal globoko jamo. Ko je skopal toliko, da ni bilo več videti njegove glave iz nje, mu je ukazal baron, naj pride ven. Zavila sta ves zaklad v kožo in ga vrgla v jamo. Potem sta zavalila vanjo še truplo črnega vola. Isti hip pa je baron zagrabil puško, ki je ležala v travi in ustrelil hlapca. Hlapec je kriknil in se prevrnil v jamo. Baron se je zarežal in zaklical: »Čuvaj ta zaklad, ti edini, ki si videl, kje je zakopan, dokler se ne povrnem in ubij vsakega, ki bi skušal tukaj kopati poprej, ko se povrnem.« Tako je zaklical, zakopal sam jamo in zbežal. Prababica je vsa trda strahu gledala to in do smrtne ure ni nikomur povedala, kaj je videla, čeprav je Napoleon že mesec potem, ko se je to zgodilo ujel barona in ga obesil na drevo. Grad pa je porušil in za vedno osvobodil kmete. Prababica se je namreč bala, da bi je ne prišla strašit hlapec in vol, če bi povedala. Šele zadnjo uro je povedala, kaj se je zgodilo.«

»Toda, stric Marko, kdo je potem izkopal zaklad,« smo zaklicali. »Nobeden. Kajti nihče ni več vedel, kje je stal hlev in nihče ni tak norec, da bi se boril z mrličem in črnim volom, ki čuvata zaklad. Nekateri so že videli tistega črnega vola, ko se je ponoči pasel krog razvalin in okostnjak, ki mu je bil za pastirja. Naj se pa tudi sam vderem v pekel in naj bom hudičem za pečenko, če to ni res,« je odgovoril stric Marko in enakomerno drgnil z rašpo po podplatu.

* * *

Mi pa, ki so nam sveče bingljale iz nosnic, se nismo bali kar tako, zlasti še, ker so vendar bile Stranje naše kraljestvo, ki smo ga natanko poznali od ene meje do druge. Neko popoldne smo se skrivaj oborožili z motikami, pretekli globoko dolino, prebredli široko mrzlo Reko in se napotili po Stranjah navzgor. Gori po nebu se je vrtnčilo nekaj črnih kosmatih oblakov, veter pa je gnal cele roje zlatorumenih listov z dreves in vršal z listjem, ki je že ležalo po golih travnikih, Mračne, visoke ciprese, ki so jih še graščaki nekoč nasadili in niso rastle nikjer po dolini razen na pokopališču in po Stranjah, so se globoko upogibale. Vendar nas ni bilo posebno strah. Skrbelo nas je le, kaj bo storil štiriletni Binče, ko bo zagledal mrtvaške kosti. Pustili bi ga doma, toda potem bi ne nehal tuliti do noči. — »Jaz nec se bav mltvaskih kosti,« nam je zatrdil Binče in smo ga vzeli s seboj, čeprav nam je povzročal težave, ko smo bredli čez Reko. Po poti že smo si razdelili zaklad. Vsak otrok dobi enak del, le Binče, ki je še majhen, dobi manj kot drugi. »Jaz dobim lavno toliko toliko dlugi,« je zatulil Binče. »Potem pojdemo v Trst, tam si kupimo vsak svojo hišo in vsak svojo barko, da se bomo lahko vozili po morju in avtomobilih.« V najlepših besedah smo popisovali stvari, ki jih bomo nakupili z zakladom.

Razvaline gradu so se molče dvigale pred nami. Čez nje in gori na stolp se je vila zlatorumena trta in marsikateri temnomodri grozd je visel na njenih vejah. Toda mi se danes nismo prav nič brigali za grozdje, kajti, kar ni vedel nihče, smo vedeli mi — za kraj namreč, kjer je nekoč stal hlev. Čemu naj bi namreč ležale tik pod bukovim gozdom velikanske grmade sivega kamenja, če bi ne bil nekoč tam hlev. Vrata vanj pa so gotovo peljala skozi steno, ki je bila gradu najbližja. Začeli smo torej kar poleg groblje kopati. Beseda nam je

skoraj zamrla in smo govorili le šepetaje, medtem ko so motike enakomerno kopale v črno zemljo in je veter bolj vršal med bukvami in se je nad nami vedno bolj mračilo nebo. »Le mrtvaških kosti se ne ustrašiti,« smo rekli mi, ki so nam sveče bingljale iz nosnic in skušali pregnati strah, ki nam je polagoma lezel v srce. Zdaj pa zdaj smo se ozrli v nebo, če bo vihar. Pa se je res zasvetilo v oblakih in zarenčalo, čeprav je bila jesen. »Vihal bo,« je zaklical Binče. »Jaz glem domu.« — »Tiho bodi, žaba,« smo rekli in hiteli kopati naprej. »Jaz nisem žaba. Jaz glem domu,« je zatulil Binče. »Buum,« je zagrmelo v oblakih. Stresli smo se in nehali kopati. Veje dreves so zacvilile v vetru. Nad Stranjami se je hipoma zatemnilo, kakor da bi prezgodaj prišla noč. Strahotno so molele razvaline proti črnemu nebu. In naenkrat — oj groza — je stopil iz bukovega gozda proti nam ogromen črn vol in bulil v nas s krvavimi očmi. »Vov, vov, vov,« je zarjovel Binče in se spustil v beg in tudi mi vsi za njim, potem ko smo pometali motike iz rok. Skozi oblake je z gromom šinil blisk in v hipu se je ulila silna ploha. Vsi mokri od las do podplatov smo pridrveli do Reke, ki pa je sedaj toliko narastla, da je ni bilo mogoče več prebresti. Udarili smo jo po bregu daleč tja proti mostu, ki pa je vodil čez Reko uro daleč od nas. Tekli smo, dokler ni Binče naenkrat omagal, »Ne molem teci,« je zajokal žalostno. Z obupom smo ga prigovarjali, naj gre naprej, da nas ne dohiti črni vol. Vse bi nič ne pomagalo, če bi nas ne našli pastirji, ki so hiteli ob bregu navzgor in nas vprašali, če smo kje videli črnega vola, ki je pobegnil od črede in se izgubil gori v gozdove. Naenkrat nas je minil ves strah in hiteli smo pripovedovati, da smo videli vola ob razvalinah, tam, kjer je zakopan zaklad, ki smo ga hoteli izkopati. »Pa smo mislili, da je vaš vol tisti vol, ki je zakopan v jami,« smo rekli. S pastirji smo se kljub nalivu vrnili k razvalinam. Eden izmed njih je Binčeta zabil v vrečo in si ga posadil na rame. Vola smo kmalu našli in ga zapodili čez Reko. Nas pa so prenesli pastirji na kranjsko stran. Doma je bilo silno veliko posmeha in mnogo dni se skoraj nismo upali na cesto, kajti kamorkoli smo se prikazali, so nas starejši zmerjali: »Tinčeti, Binčeti, zaklad so kopali, vola zagledali, hitro domov so zbežali.«

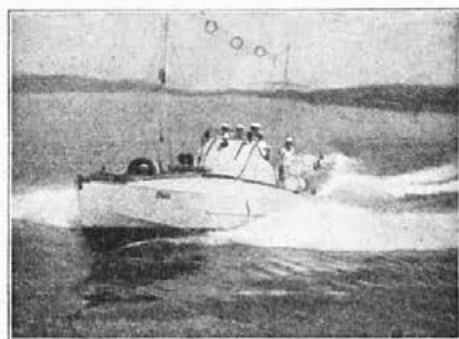
Srečno novo leto

Viktor Pirnat:

Stari pomorci smo . . .

Stari pomorci smo, to je izven vsakega dvoma. Že v pradomovini ob gorenjem Dnjepru in v Pripjatskih močvirjih niso bili naši predniki le poljedelci, bavili so se tudi z ribarstvom in brodarstvom.

V petem stoletju so se naši predniki podali proti zapadu in čez Karpatе prišli v kraje današnje Ogrske nižine, koder teko velike reke Donava, Tisa, Drava in Sava. Ti kraji so zopet močno sličili onim v pradomovini, in spet sta bila plug in brod glavni sredstvi za življenje.

Borbeni čoln

Že tedaj so uživali naši predniki velik sloves kot spretni mornarji, najboljši plavači in neprekosljivi potapljači, držeč trstike v ustih.

Slovenci so živeli v Donavski nižini, Podravju in Posavju skoro dve stoletji prej, preden so postopoma dosegli Jadransko morje. Skupno z Obri, katerim so tlačanili, so polagoma osvajali rimske pokrajine in zagledali s strmih višin Triglava, Snežnika, Učke, Velebita, Kozjaka, Biokova in Krivošij naše morje. Morda se jim je zazdelo, da vidijo nedogledne vode svojih rek

in poplavljenih krajev današnjega Banata in morda jim je v duši vzplamtela želja, da bi brez strahu krenili po modri površini Jadrana.

Naši pradedje so nosili v sebi vse vrline in vsa — ustna izročila — starega brodarkega naroda, kateremu je bila voda istotako dobro poznana kot oranica, ki ga je hranila.

Divna in velika je naša pomorska prošlost. S ponosom mora navdati vsakogar izmed nas spomin na našo ogromno pomorsko silo pod knezi in kralji hrvaške dinastije; spomin, da je vojna mornarica nekaterih hrvaških kraljev bila med najmočnejšimi tedaj poznanimi na svetu in da so jim celo ohole Benetke morale nad 150 let plačevati »danak«. Ponosni smo, ko čitamo, da so se celo korablje mogočnega srbskega carja Dušana Silnega bile pojavile na Jadranu in prijadrle do starodavnega Skradina. In kaj bi še vse lahko navedli!

Še skoro znamenitejša so dela naših prednikov v času črnega robstva, ker tedaj se je še mnogo bolj pokazalo narodno junaštvo, odporna sila našega pomorstva in njegove stvariteljske zmožnosti.

Kako pretresljiva je zgodovina naših Uskokov na morju. Bili so premagani, a ne uklonjeni in v borbi so podlegli kot najljutejši levi. V času, ko je ostali naš narod ječal pod tujim jarmom, so pokazali Uskoki vsemu svetu nepremagljivo svojo moč. Benečija, ki se je smatrala za gospodarico Jadrana, to v resnici ni bila, ker so naši Uskoki

proti njeni volji in kljub njeni silni mornarici svobodno plovili po Jadranskem morju. — Neustrašeni, ponosni in smeli naši Uskoki so pokazali, koliko velja na Jadranskem morju poedinec, ki je istočasno mornar, katerega ne ustraši najhujša burja, in borec, ki daje vse za svobodo svojo in svojega naroda.

Po svobodnem morju so odprta vrata v svet, prosta je pot trgovini, in trgovina je temelj blagostanja in bogastva vsakega naroda. Morje je torej ogromnega pomena, saj je izvor blagostanja naroda in države. Najbogatejše in najkulturnejše so ravno one države, ki imajo možnost, da se za trgovino poslužujejo pomorskih prometnih potov.

In teh so se naši predniki s pridom posluževali in poslužujemo se jih tudi mi, kar je narodu in državi v veliko korist.

Jugoslovansko ljubezen do morja dokazuje tudi ustanovitev pomorsko-obrambnega društva »Jadranska straža«. Rodila se je iz stvarne potrebe in iz ljubezni do lastnega morja leta 1922. v Splitu, kjer je tudi njen sedež. Razpredena je po vsej državi in v zadnjem času narašča posebno v naši banovini. Nad 50.000 je Podmladkarjev v dravski banovini, odraslih članov 15.000, v vsej državi nad sto tisoč. In ta števila rasto iz dneva v dan. Pač najboljši dokaz, da umevamo težnje naših bratov ob Adriji in delimo vsa čuvstva in ljubav do morja z njimi, saj je toliko naše kot njihovo. Vsi smo Jugoslovani in jugoslovanski je vzhodni Jadran!

Mnogo nas je pod zastavo v morje potopljenega buzdovana kraljeviča Marka, mnogo nas je, a še daleč premalo. Vodilna misel bodi slehernemu Jugoslovanu Najvišje naročilo, ki je bilo dano 29. septembra 1925. leta s poveljniškega mostu parnika »Karadžordže«:

»Ko doslej bodite tudi poslej zvesti čuvarji našega morja! Za vami stoji trdno zedinjena Domovina!«

Potomci smo slavnih pomorcev, izkažimo se tega vredni in čuvajmo naše morje!

Splitska obal

Francè Gorše:

Mlada leta slavnega kiparja Ivana Meštrovića

Petnajstega avgusta tega leta je praznoval petdesetletnico mož neumornega dela, stvaritelj nesmrtnih del, genij, kipar Ivan Meštrović. Tebi mladina hočem povedati nekaj o njem, ko je bil še tvojih let, poskočen in neugnan, prepoln vročega hrepenenja in skritih želja, kakor si ti. Spoznati te hočem z njim, da boš v bodoče tudi ti znala ceniti zasluge velikih mož naše širne domovine.

Ko so se njegovi starši v poletni vročini pri delu zaposleni nahajali v Vrhpolju v Slavoniji, se jim je rodil v veliko veselje zdrav sinček, ki so mu dali pri krstu ime Ivan. Kmalu potem so se starši vrnili v vasico Otavice pri Drnišu v severni Dalmaciji, kjer so imeli svoj dom. Mali Ivan je kaj hitro rastel in oče je s ponosom gledal nanj, kot na bodočega gospodarja. Bil je že takrat bistre glave in za vse se je zanimal, zlasti pravljice in pripovedke so mu bile všeč, ki sta mu jih pravila oče in mati, veliko se jih je naučil tudi na pamet. Oče ga je imel zelo rad, posebno zato, ker je bil poslušen in ubogljiv. Ko je bil Ivan že zrel za šolo, ga je njegov oče nekega dne poklical k sebi, potisnil mu je v roko pero in ga začel učiti pisanja in branja. Ukaželen, je večer za večerom sedel pri očetu s knjigo ali pa s peresom v roki. Poleg tega se je tudi začel ukvarjati z rezbarijami, kakor njegov oče, ki je bil po poklicu rezbar in je delal tudi lesene hišice, ali pa

je gnetel glino in oblikoval zanimive stvari. Ko pa je že bolj odrastel, mu je njegov oče dal pastirsko palico in s čredo ovac je odšel na pašo. Tako je moral Ivan dan za dnem pasti svoje ovce, medtem pa je pridno prebiral narodne pesmi iz zbirke Vuka Karadžića. V njegovem velikem hrepenenju so vstajali zgodovinski in legendarni junaki hrvatske narodne epopeje, ki je bila velikega pomena za njegovo poznejše umetniško ustvarjanje: Z navadnim nožičem je izrezaval glavnice, palice z okraski in druge stvari kot pastir do svojega 15. leta.

Ko je izrezljal iz lesa in sklesal iz kamna bana Jelačića, nadškofa Strossmajera, Račkoga, in kip Kristusov z razpetimi rokami, je s temi deli vzbudil med rojaki veliko pozornost. Vaški župan se je za njega zavzel in ga je poslal v Split k nekemu klesarskemu mojstru učiti obrti. Nekaj časa je tudi delal pri znanem hrvatskem kiparju

Rendiču, s katerega pomočjo se mu je posrečilo priti na Dunaj k prof. Königu, ki je nadarjenega Ivana skrbno pripravljajal za sprejem na umetniško akademijo (to je visoka šola, kjer vzgajajo umetnike, slikarje in kiparje). Medtem, ko se je na akademiji marljivo učil visoke umetnosti, je preživel najtežje dni, ker je živel v velikem pomanjkanju. Uspeh njegove marljivosti je bil ta, da je že prvo leto svojega studija na Dunaju razstavil svoja dela na dunajski Secesiji. Redko priznanje talenta in pridnosti mu še ni izboljšalo težkega življenja. Šele dve leti pozneje mu je dalmatinska deželna vlada pošiljala podporo.

Njegova dela iz mlajše dobe so: Mladenič, Botičev spomenik, Lastni portret, Materina skrb in Zadnji poljub. Vsa ta dela javno kažejo njegovo veliko umetniško silo že v njegovi mladosti. Iz Dunaja je potem odšel v Pariz. Tam je izvršil svoje največje umetniško delo **Vidovdanski hram**, posvečen velikim junakom usodne bitke na Kosovem polju. Upodobil je za hram: Karijatide, Sfingo, Miloš Obilić, Srepogled in podobe junakov Ranjenca, Borce, Sužnje, Pastirje in Vdove. S tem delom je proslavil sebe in svojo domovino in si pridobil ime kot največji kipar sveta.

Za časa svetovne vojne je bival v Rimu, Londonu, Ženevi, Canesu in Parizu. Sodeloval je skupno z emigranti v borbi za osvobodjenje svoje domovine.

Svoje dela je razstavil že po vseh znamenitih mestih in prepotoval veliko sveta. Meštrović je danes znan po vsem svetu kot eden najslavnejših kiparjev. Njegove razstave obiskujejo tisoči in tisoči. O njem pišejo vsi listi. Njegovo ime je znano kot imena vladarjev, saj je pa tudi res kralj v kraljestvu lepote.

Ivan Meštrović živi danes v Zagrebu. Kot bogat gospod je že veliko daroval v dobrodelne namene in delil marljivim dijakom nagrade. Pri svojih petdesetih letih je še vedno čil in dela neumorno.

Iv. Meštrović: Sv. Rok

 BRDAVS

 JE LAČEN HODIL PO IN PROSIL . PA
SO VPRAŠALI: „ZAKAJ SI PA NE SLUŽIŠ
S SVOJIMI ? SAJ SI VELIK IN KAKOR MARTIN
.“ ODGOVORIL JE : „NIČESAR NE ZNAM,
KAKO NAJ SI SLUŽIM?“ PA SE JE ZASMILIL
IN MU JE PRVI DAL , DRUGI , TRETJI ,
ČETRTE , PETI . KMALU JE BIL OBLEČEN OD
DO . ZADOVOLJEN SE JE SMEJAL IN REKEL:
„NA JE LEPO.“ IN SE JE ODLOČIL, DA GRE PO
NAPREJ. VZEL JE POD IN ŠEL PO ŠIROKI
 BILO JE SREDI IN JE BILA
POLNA . OB KONCU JE SREČAL , KI SO

SE BILI OBLEKLI V . EDEN JE BIL , DRUGI , TRETJI . USTAVLJALI SO SE PRED IN : PRIŠLI SMO, PRIŠLI SMO, . JE ŠEL DALJE IN PRIŠEL V VELIK . VSE JE BILO TIHO. LE MU JE ŠKRIPAL POD . VESELO SI JE PESEM IN STOPIL NA OZKO . ALI SREDI GA USTAVIJO . GRDO SO IN V SO IMELI DEBELE . „STOJ!“ SO REKLI, „DAJ NAM SVOJO IN SVOJE !“ JIM JE ODGOVORIL: „NAK, NE DAM!“ PA SO DVIGNILI . ALI SE SKLONI, ZGRABI PRVEGA ZA IN OMLATI **II. 2** Z NJIM. DRUGI IN TRETJI STA SE USTRAŠILA IN . VRŽE PRVEGA V IN GRE DALJE REKOČ: „MOČNIH SEM PA PRAV ZARES!“

(Se nadaljuje.)

Medved Markec

(Dalje)

Ta ima pa roge!« je šepnil srni.

»Le nič se ne boj!« ga je potolažila ona.

»Dober večer, boter!« reče potem Markec pogumneje in se obrne še k srnam. »Dober večer, botre, botrce,« jih pozdravlja vse po vrsti, »jaz sem Markec kosmatin, izgubil sem se, hm.«

Srne so se za hip odmehnile, srnak pa je vprašal: »Čigav pa si?«

»Ne vem,« je dejal medvedek, »sedaj od nikogar, prej sem bil pa pri ciganih. Prav zares! Znam že plesati, botrček!« se mu je dobrikal in se pri priči postavil na zadnji nogi in pričel kar brez bobna zdaj na levo, zdaj na desno, kakor so ga pač učili. In kako mu je šlo! Srne so se kar spogledale. Ko se mu je zavrnelo, je štrbunknil na trebušček.

»Zdaj pa ne morem več,« je rekel.

Pa res ni mogel. Ko je poizkušal vstati, so zaplesale pred njim srne in drevje in še luna, ki je pogledala iznad sv. Roka.

»Bom pa še malo zamižal,« je rekel, »kar preveč se mi vrti,« in je brž zamižal in si še s tačkami pokril oči. »Zdaj je pa čisto tema,« je dejal.

Tedaj pa je začutil hladne smrčke, ki so se dotaknili njegovega trebuščka. Počasi je priprl oči in pomislil: Glej jih, glej, botrce, kako so pa radovedne!

»Ham!« se je pošalil in hlastnil z gobčkom po njih, da so plahе odskočile. »O, saj vas ne bom!« jih je potolažil potem. »Kar bliže! Kar bliže!« jim je spet ponudil trebušček.

Čez čas so polegale kraj njega. Mehko travico je s srebrnimi žarki obsijal mesec, in hladna rosa se je izpremenila v tisoč biserov, ki so zablesteli v temni goščavi. Še boter srnjak je prisedel. In Marcec jim je pravil o ljudeh, ki žive po vaseh, o dolgih prašnih cestah, po katerih so ga vodili cigani, in o svoji mamici jim je pravil, ki bi jo že tako rad videl.

»Rjavka ji je ime,« je rekel, »Ali ste kaj slišale o njej?«

Pa so vse odmajale z glavo, vse.

Tedaj pa je stari srnjak planil na noge in povohal po zraku.

»Po človeškem mesu diši!« je dejal.

Previdno so se ozrle srne in kakor blisk zbežale v goščavo. Medvedek je ostal sam. Pogledal je v luno, ki se je skrivala za meglicami in žalosten zajokal. Strah ga je postalo pa je odhlačal za srnjakom in klical:

»Boter! Botrček!...«

V gozdu pa je ležala temna noč, skoro neslišno je pokala v dalji suhljad, potem pa je vse utihnilo. Marcec je kolovratil med grmičevjem, povohal časih s smrčkom za mravljinici in se končno zaril med odpadlo listje, da bi zaspal. Že je zaprl oči, ko zasliši kraj sebe mrmranje. Pogleda — nič. Mesec so zakrili težki oblaki, vse okrog je tema ko v luknji, še svojih tačk ne vidi več.

»Au!« je zastokal, ko mu je zdajci stopila na trebušček kosmata noga.

»Kaj pa je?« ja zagodrnjalo nad njim.

»Teta, stric, botra,« je ječal medvedek, »na mojem trebuščku stojite! Au!«

»Čigav pa si, smrkavec?« je vprašalo nad njim.

»Jaz sem medvedek Marcec, ne pojejte me, prosim — znam plesati in osmojene podplate imam, au, au,« je tarnal medvedek.

»Kaj bi tisto!« je rekla lisica, ko si je pobliže ogledala malega kosmatinca in se prestopila z njegovega trebuščka. »Nič se ne emeri, jaz sem lisica Zvitorepa, kaj pa delaš tod? In kar sam si?«

»Kar sam, teta,« se je oddahnil Marcec, »izgubil sem se.«

Potem ji je povedal, kako in kaj je prav za prav, lisica pa je rekla:

»No, pa pojdi z menoj, pokažem ti pravo pot.«

Nato se je ozrla in poklicala male lisičke, ki so bile previdno obstale za njo.

»No, otročiči, Liska, Malka ... le pridite bliže, le. To je medvedek Markec, nič hudega vam ne stori.«

In so brž pritekale, medvedek jih je bil kar vesel.

»Stric, stric, stric,« so se mu dobrikale kar po vrsti in ga ovohavale z mokrimi smrčki.

»Kakšen stric!« je dejal skoro užaljeno Markec, »saj sem še mlad!« in se je postavil na noge. Pa res je bil velik. Hm! Lisičke so pogledale mater, ona pa je rekla:

»Pa pojdimo, ponoči je varneje potovati, ko čez dan.«

In so šli. Zvitorepa je hodila naprej, za njo je hlačal Markec, lisičke pa so se gnetle za medvedkom in ga ščipale za repek. Sedaj jim je krajši čas. Tudi Markec je vesel pa se porednež časih hitro obrne:

»Hm!« hlastne po malih punčarah lisice Zvitorepe. Enkrat se tudi spotakne ob korenino in se prevrne v jarek.

»Kmalu bi padel!« jim reče, ko se pobira s tal.

Dolgo, dolgo so hodili po gozdu. Markec ni tod še nikoli hodil pa je postal končno že utrujen in zaspan in je vprašal lisico:

»Teta, ali ne bomo nič počivali?«

»Zdaj ni časa,« je menila lisica. »Ko pridemo iz gozda, pojdem v vas, pa se boste odpočili.«

Potem so stopili hitreje. Čez čas so slišali iz dalje pasji lajež in so prisluhnili.

»Psov se bojim,« je rekla mala Liska, »in ti?« je vprašala medvedka.

»Tudi,« je pritrdil Markec in zazehtnil. Potem je stoje zamižal in kmalu vzkliknil:

»Teta, meni se pa sanja! O ciganih se mi sanja! Hm!«

»Pst! Pst!« je posvarila resno lisica, »slišim petelinji klic! Slišite?«

Potem je dregnila zaspanega Markca, ki je trdovratno mižal: »Tu spodaj je vas, vidiš?«

»Vidim,« je prikimal utrujeni medvedek in vztrajno mižal.

Potem so šli na parobek gozda in lisica se je odpravila na krajo.

»Vi otročiči pa me počakajte tu,« je naročila.

Tik pred vasjo je srečala starega lisjaka Zvitorepa, menda je kanil tudi on na lov. Tiho se mu je približala in ga previdno nagovorila:

»Dobro jutro! Ali pa nisva že malo prekasna? Videla sem luč v kočil«

»Ne, stara, ne,« je menil lisjak, »prekasna nisva. Zvezde so še bele in petelin je komaj dvakrat zapel. Kje pa imaš otročad?«

Lisica se je ozrla proti goščavi.

Potem sta se splazila pod skedenj in poiskala luknjo v kurmik. Na parobku je bil medtem legel medvedek v travo in zadrnuhal. Lisičke so se stisnile k njemu, premetena Malka pa mu je zlezla na trebušček in oprezala za materjo.

(Se nadaljuje.)

Ob prihodu novega leta

Silvestrov večer, ki ga obhajamo ob sklepu vsakega leta, je dobil svoje ime po papežu Silvestru I. Tega papeža vidimo naslikanega kot vratarja, ki stoji s ključi v rokah pred novim letom. Ta papež je cesarja Konstantina Velikega na smrtni postelji krstil, to pomeni, da mu je ob zadnji uri življenja odprl pot v novo, posmrtno življenje. Zaradi tega so najbrž imenovali po tem papežu zadnji dan pred vstopom v novo leto.

Silvestrovo je združeno z vse mogočimi vražami in običaji. Vsi običaji pa slone na veri, da more človek v tem večeru izvedeti to, kar ga usodnega čaka v novem letu. Kdo še ni vlival svinca! Kako skrivnostne so oblike svinca, ko ga vzamemo iz mrzle vode. Nič manj niso razburljivi goreči koščki sveč, ki gore in plavajo po vodi v orehovitih lupinicah. Čigava svečka bo najdlje gorela, kdo bo najdlje živel? S kakim pričakovanjem in strahom pogleda dekle o polnoči v zrcalo, da vidi svojega bodočega ženina! Po kmečkih hišah in shrambah in hlevih se duh po kadilu razteza dolgo v noč. Zunaj na zasneženih potih pa škripajo koraki kolednikov.

Lepo je Silvestrovo, polno lepote in skrivnosti.

Na žalost se običaji izgublajo. V mestih so se umaknili hrupnim veselicam in zabavam. Ali čim globlje pogledamo na deželo, tem lepše navade srečamo ob prehodu starega leta v novo.

Medtem, ko se pri nas običaji na Silvestrovo izgublajo, so se pri nekaterih drugih narodih ohranili v nezmanjšani meri.

Najbolj slikovito obhajajo Silvestrovo in prve dneve v novem letu na Japonskem. Japonsko Novo leto pade na isti dan kot naše. Razlika je le v tem, da je na Japonskem Novo leto prvi dan sedmerih sledečih praznikov. Vsak Japonec hoče doživeti čas, ko se staro poslavlja in ko sprejmejo prihod novega leta z zvonjenjem vseh zvonov. Za največje praznike v letu (t. j. prvih sedem dni v letu) se Japonec pripravlja že v decembru. V tem času nakupi Japonec obleke in če le mogoče novo hišno opravo. Ti dnevi so posvečeni čiščenju. Smrekove vejice kraste vse kote japonskih hiš. Smrekove vejice so prinašalke sreče. Nad vhodnimi vrati vise na tankih nitkah pomaranče in jastog (morski rak). Nitke so spletene iz samih srečo prinašajočih riževih stebel in iz morske trave. Jastog pa znači visoko starost.

Prva voda, ki se zajame na Novega leta dan, je voda, ki pomladi. Vsa družina se umije v tej vodi. Ta dan se vrše obiski, prijatelji in znanci se obiskujejo in se goste.

Na Japonskem je 1. januar dan počitka. 2. januar pa je »dan velikega začetka«. Tega dne se lotijo prvič učenja v novem letu: gledališki igralci, pevci, študenti in dijaki. Sedmi dan je konec svečanosti. Smrečje se odstrani in sedmere riževe juhe se pojedjo. Te juhe prineseo zdravje za vse leto. Zato pa je treba, da se pripravijo s petjem in raznimi coprnijami.

Prijatelji

Ono leto sem se zgodaj preselil v gore. S čudno silo so me vlekle. Nisem mogel ubraniti svojim željam, vzel sem kup spisov in knjig pa šel. Samota gora mi je čudovito prijala, duh mi je bil svež, za delo sem bil izredno razpoložen. Kaj bi tudi ne bil. Nihče me ni motil. O, pač — ptički! Vsako jutro me je sonce zvalo pred kočo, kjer sem na leseni klopi pod cvetočo jablano prebiral spise in črpal iz mrtve črke živo znanost. Prvi me je pozdravil ščinkavec s svojo bodro pesmijo, za njim so prišle siničke. Ne samo pet ali deset, to so bili celi roji!

Toda kmalu so bili vsi v pari. Kako so bili junaški, zlasti mali meniščki in ljubko pisane modre sinice. Lep samček je zbudil mojo pozornost. Vedno se je sukal z družico okoli mene, še potem, ko so druge sinice že davno odšle. Kaj neki ima, sem si dejal pa pustil mrtve črke in opazoval živo življenje. Kmalu sem uganko rešil. Jablana je imela malo duplo, to si je izbral drobn par za stanovanje. Poslej sta bila stalna prijatelja, navadila sta se name in večkrat je, zlasti samček, pokukal z vejice nad mojo glavo, kaj da sedim sključen in buljim v pomazan papir. No, tudi jaz sem hotel vez našega poznanstva spremeniti v vez prijateljstva. Po koči sem lovil prve muhe, našel tu pa tam kakega črva, pa ga nesel na mizo pod jablano. V začetku je šlo bolj težko, kmalu pa se je mali ptiček tako navadil na moj priboljšek, da je že čakal name. Čez kaka dva tedna sem stopil na mizo in pogledal v duplo, ko ni bilo starih še blizu. Sedem belih rjastopikastih jajčec sta imela. Začudil sem se številu, a kako bosta vzgojila tako veliko družino? Obenem sem se pa veselil, kako bom lahko privadil stara in mlade na krmo. Neko jutro sredi maja je bilo, narava je bila čista, umita, vsa v demantno lesketajoči se rosi; daleč na obzorju so stali gorenjski velikani, mene so pa obdajali mogočni bukovi in jelovi gozdovi, ki so se više umikali borovcu.

Par črvov sem imel in nalovil nekaj muh, pa jih položil na mizo poleg knjig. Komaj sem začel čitati, že se je spustil samček in vzel črva, pa še urneje zletel na drevo. Potuhnil sem se. Kmalu se je vrnil, pa se že dalj časa zadržal. Gledal sem ga. Uprl je v me svoje temnorjave očke in rahlo potrepetal s svojimi temnomodrimi perotkami. Glavico je imel krasno sinje modro, čelo in pas nad očmi bel, od kljuna do konca glavice se mu je vlekla črna proga, grlo je imel belomodro, prav tak vrat in lice, za to belino pa spet črno obrobo, ki se je vlekla vse do konca vratu. Nad komolcem je imel belo okence, hrbet zelenomoder, trebuh pa rumeno zelen. Še me je živo pogledal, potresel s črnomodrim repkom in zletel h gnezdu.

Trije tedni še niso minuli, ko so se otročički speljali. Aj, je imel stari par dela! No, tudi jaz sem jima pomagal! Ne samo črve in muhe, še meso sem jima sesekljal, le da sta urneje nakrmila mladičke. Kako so bili pa vsi domači! Kar po dva sta prišla k meni na mizo in trepetaje

prosila hrane. Stari je priletel in jih vpricho mene krmil. Lovec se je čudil in divil obenem; kaj tako lepega še ni videl.

Oditi sem moral v ravnino. Lovec mi je obljubil, da bo siničke, moje otročičke, kot je dejal, pridno krmil in da jih bo privadil na zrno. Nisem se motil, mož beseda je bil. Ko sem se prišel za božič smučat, mi je ves žareč pripovedoval o mojih otročičkih, ki mu jemljejo sončnice iz roke.

Drugo jutro sem se res čudil in veselil, ko je prišlo cel kup modrih siničk h koči in sva jih z lovцем krmila — jemale so nama peške iz roke.

Tako je bilo ono leto, ko sem se zgodaj preselil v gore in blizu sonca in Boga črpal iz mrtvih črk živo znanost.

MLADI SMUČAR

Tončku je med božičnimi počitnicami preostajalo časa. Ker je bilo dovolj snega in ni mogel več strpeti za pečjo, si je nataknil smuči ter odhitel smuško opremljen na sneg. Za hišo je poizkusil svoj prvi smuk, ki mu pa ni tako uspel, kakor si ga je on predstavljal. Kmalu se je prevrnil in se ves zaril v sneg. Mama se mu je smejala, ko je kobacal in racal iz snega. Toda z nova se je Tonček spustil v smuk, a je zopet padel in nudil domačim tako smešno sliko, da je rekla mati očetu: »Poglej, dve nogi, dve roki, dve palici, dve smuči, vse to se okrog vrti, kaj se ti zdi?« »To so res čudne reči, pa da le kaj hujšega ni,« je šaljivo odvrnil dobri očka.

Pika

Križ-kraž

Tonček je obupano lezel iz globoke jame ter si mislil: »Smuk pa res ni zame!« Spomnil se je na Pikeca v svojih sanjah. Šlo mu je kar na jok, ker je izprevidel, da bi tudi radirka ne mogla izbrisati pik. Najhujše je bilo pač vstajanje. Mislil si je: »Če bi bil zajček, bi kar skočil.« Ker pa so se mu križale smuči zdaj spredaj, zdaj zadaj, pa je bil vendar zadovoljen, da ni imel štirih nog kakor zajček.

Ta prvi ponesrečeni smuk ga je zelo utrudil. Ves moker znotraj in zunaj je pričapljal v vežo. Mama ga je brž vzela v svojo oskrbo in kmalu nato je smuknil pod toplo odejo ter sladko zaspal.

V večernih urah je Tončka zbudilo iz spanja glasno ropotanje in govorjenje, ki je prihajalo iz veže. Smučarji so prišli ter prosili za prenočišče. Tončka je minila vsa utrujenost. Brž je bil na nogah. Pri večerji je zvedel, da bodo smučarji-dijaki prebili počitnice v njegovi bližini, kjer jim bo Tončkov oče prepustil za nekaj dni svojo bajto.

Ob prihodu so smučarji v veži videli Tončkove smučke. Povabili so Tončka, naj se gre drugo jutro z njimi smučat. Fantič je bil tega povabila zelo vesel in drugo jutro je že pridno oral po snegu okrog hiše.

Tako je prišel Tonček v dobro smučarsko šolo, ki pa je trajala le nekaj dni. Zato se je fant z vso resnostjo oprijel pouka. Spoznal je, da gre zares in da ne sme izgubljeni časa. Možato je sledil pouku prav po načrtu: Najprej je vadil smučarski korak. Od kraja je dvigal noge kakor štoklja, pa je kmalu spoznal, da mora drsati s smučmi po snegu ter si še pomagati s palicama. Potisnil je eno smučko na-

prej, ne da bi jo dvignil od tal, drugo pa je povlekel za seboj. S palico, ki je ostala zadaj, se je močno odrinil naprej. Izvajal je dolge enakomerne korake. S sprednjo nogo je napravil vselej globok izpad ter je ostal v tem zagonu toliko časa, dokler se ni smučka ustavila; nato je potisnil drugo nogo naprej itd.

Smučarskemu koraku je sledil obrat. Ko se je obračal v desno stran, je zasadil desno palico zadaj za desno smučko. Desno smučko je dvignil najprej skoraj navpično ter jo s konico zavrtel v loku na ven v desno pa jo položil vzporedno k levi smučki. Nato je dvignil še levo smučko ter jo prenesel nad konec desne smučke in jo položil k že obrnjeni smučki.

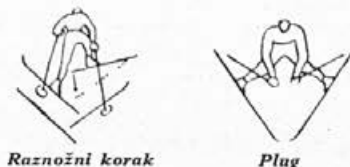

Da bi dobil za smuk navzdol nekoliko zaleta, je drsal prečno v breg ter se je v par ključih vzpel na višino. — Spustil se je v smuk. Zibajoč se v kolenih, se je vadil v ravnotežju. Palice je držal ob strani kolen. Z lahnim podrsavanjem jih je vlekel za seboj, ker ga je gospod Krmar opozoril, da ni lepo, ampak celo nevarno mahati z njimi okoli sebe. Na mali snežni kopji je izgubil ravnotežje. Ker je vedel, da bo padel, se je spustil kolikor mogoče nalahko na snežno odejo (manjša nevarnost poškodbe). Da bi vstal, je pritegnil smučo močno k telesu, se oprl na palici ter se sunkoma pognal na noge.

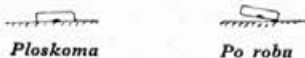

Drugič je stopal v breg v poševno postopnem koraku. Z vsakim korakom nekoliko gor in naprej. Ko je dvignil gornjo smučko poševno gor, je obenem dvignil tudi palici ter ju zasadil vzporedno ob smučkah. Prenesel je težo telesa na zgornjo smučko, spodnjo pa je pristavil

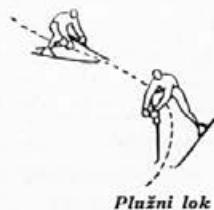
vzporedno k zgornji. Opiral se je na robove in na palice. — Ko je došel na vrh, je smuknil v nizkem počepu in v predklonu navzdol po bregu. Smučiči so risale ozko sled. Ena noga (krmarica) je tipala vedno nekoliko naprej. Teža je bila porazdeljena na obe nogi.

Ako je hotel priti hitro in kar naravnost v breg, je rabil raznožni korak. Konici smučiči je dal narazen, zadnja konca pa skupaj, opiral se je na robove ter na palice, da ne bi spolzel nazaj v dolino. — Nato se je zopet v počepu in v predklonu (pravokotno na strmino) spustil v smuk. Zibal se je v kolenih in glasno vriskal. Toda, joj, bil je že blizu ploča in je hotel hitro zavreti. Zato je dal konici smučiči skupaj, zadnja konca pa močno narazen. Tako je nastal plug. Da se ne bi smučiči spredaj prekrizale, je močno pritiskal s petami na vzven, s prsti pa notri ter vodil smučiči ploskoma. Ko pa jih je okrenil le malo na rob, se je skoraj popolnoma ustavil. To mu je bilo silno všeč, čeprav je padel tik pred plotom končno vendarle na nosek.

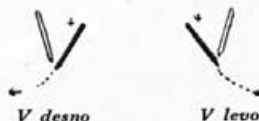

Plužni zavor je nato še mnogo vadil, ker je ta vaja temelj vseh smučskih zavor.

Nepopisno vesel je bil Tonček, ko se je v lepih plužnih lokih gibal kakor kača po bregu ter se spretno ogibal ska-

lam in drevju. Drsal je v plugu. Če je hotel zaviti na desno, je najprej levo razbremenjeno smučko ploskoma odrival na ven, nato pa jo je močno obremenil ter jo s peto močno pritisnil na njen zadnji konec. Z desno lahko razbremenjeno smučko pa je istočasno drsal za levo zavornico, da se mu ne bi spredaj smučji prekrizale. Na isti način toda z drugo nogo je delal plužni lok v levo stran.

Ves dan je prebil Tonček v snegu. Ko je prišel domov, je hotel pojesti kašo z loncem in žlico vred, tako mu je šla jed v slast. — Zvečer je bila smučarska šola. Fantje so iz lepenke napravili umetni breg ter so Tončku razlagali s pomočjo dveh ukrivljenih zobotrebcev razne smučske gibe. Da bi si trdil telo, je v copatkih krepko izvajal razne gibe trupa, rok in nog, ki so

mu jih pokazali njegovi prijatelji. Eden izmed tovarišev je igral na orglice, Tonček in njegov vaditelj pa sta po taktu poskakovala zdaj levo, zdaj desno, zdaj gori, zdaj doli, eden, dva, tri, štiri, hop, dva, hop dva, tralala. Tonček je po tej telovadbi postal prožen kakor pajac na vrvici. Jedel je za tri in spal ko polh vse noči.

Tončku so prehitro potekli dnevi, ko se je dričal v družbi dobrih smučarjev. Odhajali so zopet v dolino v šolo. Slovo je bilo kaj ganljivo. Tonček je jokal, z njim pa so se solzile tudi ledene svečke na strehi, ki so se topile v toplem soncu. Da bi ga potolažili, so mu odhajajoči prijatelji podarili nekaj preostalih smučskih maž, ker so vedeli, da jih Tonček v gorah ne more dobiti. Mati so dali smučarjem za popotnico štručko pristnega bohinjskega surovega masla in so rekli, da tudi taka maža smučarjem ne škoduje. Za slovo so se še slikali, se prav pristrčno poslovili ter si želeli veselega svidenja v prihodnjem mesecu.

Sicherl Janko.

„Morska hlača“

ali »vodni smrk« je zanimiv naravni pojav, ki ga opazujejo kdaj pa kdaj tudi v naših obmorskih krajih, zlasti v najbolj južnem delu jugoslovanskega Jadrana. So to ogrom-

ni zračni vrtinci, ki se spuščajo kakor slonovi rilci iz oblakov na morsko površino, kadar se mešajo različni vetrovni toki. S silnim šumenjem se vrtinčijo naprej in sesajo vodne mase iz morja pod oblake, dokler se pod nevidnimi silami ne razpočijo. Gorje ladji, ki jo pograbi takšen rilec! Njegova pot gre neredko tudi preko obljudene kopnine in potem je razdejanje seveda še večje. Najtežje stvari, vozove, strehe hiš, drevesa utegne vrtincev dvigniti več sto metrov visoko in jih potem zalučati na zemljo daleč od njihovega prejšnjega mesta. Pri nas so vrtinci s takšno silo, hvala Bogu, sicer zelo zelo redki, toda v Ameriki, okrog Japonske, ob obalah vzhodne in južnovzhodne Azije se primeri vsako leto po več vrtincev, ki potujejo z neznansko brzi- no po več tisoč kilometrov daleč, uničijo na tisoče človeških življenj, potopijo nešteto ladij, podirajo gozdove in cela mesta. Gotovo ste že kaj slišali o teh »tornadih«

in »tajfunih«, kakor jih imenujejo prve v Ameriki, druge v Aziji.

Znan ljubljanski fotoamater je imel izredno srečo, da je takšnega, bolj pohlevnega brata tornadov in tajfunov ujel na fotografsko ploščo pri Sv. Štefanu, južno od Budve. Tudi s tem »pohlevnim« vodnim smrkom bi ne bilo dobro seznaniti se na morju osebno, saj je dobro videti, kako visoko dviga vodo tam, kjer se dotika morske površine.

Meteor je povzročil potres

Pred kratkim so občutili v severnih krajih precej hud potres. Kot poročajo listi, je potres povzročil velik meteor, ki je padel na Grönlandijo.

Na zemljo je padlo že več prav velikih izpodnebnikov. Lani je padel velik meteor blizu Lisabone v morje. V Bacubintu v Mehiki so dvignili 50.000 kg težak železni meteorit, v Canon-Diabu v Orizoni je silen meteor pri padcu izvrtal v zemljo 130 metrov široko žrelo. Ali vsi ti meteororji so majhni v primeri z meteorjem, ki je padel na zemljo 30. junija 1908. leta v Sibiriji v bližini reke Jenisej. Ruski učenjak Kulik, ki se bavi že dolgo s tem meteorjem, je zbral o njem zanimive podatke.

Po odklonu magnetne igle je ugotovil, da tehta glavni drobec, ki se je zaril več sto metrov v zemljo, najmanj 500 milijonov kilogramov. Padal je s hitrostjo 70 km na sekundo. Padec meteorja je povzročil tak zračni pritisk, da so ga zabeležili aparati še na tisoče in tisoče kilometrov daleč. Na površini 1000 kvadratnih kilometrov je pritisk uničil vse gozdove. Grom so slišali 2000 kilometrov daleč. Sunek pa so občutili še celó pri nas kot lahek potres.

Ozemlje, kamor je meteor padel, je še danes, po tolikih letih, ožgana puščava.

Pritisk in žareče mase so uničile vse življenje daleč na okoli. Kjer se je glavni drobec zaril v zemljo, je nastalo več kilometrov široko žrelo, okrog katerega se kopičijo 30 do 40 metrov visoki zemeljski skladi. Zdaj poskušajo priti Rusi do tega meteorja, ki predstavlja s toliko milijoni kilogramov najboljše kovine neprecenljivo vrednost.

Leto nesreč

V letošnjem božiču se je strahovita vest razširila po vsem svetu:

V noči pred svetim večerom se je komaj 25 km od Pariza pripetila železniška nesreča, kakršne ne pomni svet. Ekspresni vlak se je zaletel v drug stoječi brzovlak in ga zdobil. 217 oseb je bilo pri tem ubitih, nad 300 pa ranjenih. Vzrok nesreče je bila gosta megla in signalne naprave, ki niso delovale. Strojvodja drvečega ekspresa je zapazil signalne luči stoječega vlaka šele, ko je bil le 20 m od njega oddaljen. Ker je vlak drvel s hitrostjo nad 100 km na uro, ni mogel vlaka ustaviti, tako da se je veliki stroj zaletel v vozove stoječega vlaka in jih dobesedno zdobil. Šele tik pred strojem drugega vlaka se je ustavil. V stoječem vlaku je bilo nabito polno potnikov, ki so bili namenjeni domov za božič.

Očividci, ki so nesrečo preživeli, pripovedujejo pretresljive dogodke, ki jih ne bodo pozabili vse žive dni.

Deset minut po nesreči je stopil ves s krvjo oblit mož v sobo postajenačelnika najbližje postaje. Izrekel je besedo: »strašno!« in se nezavesten zgrudil na tla. Medtem, ko so se uradniki brigali za moža, je postajenačelnik zaslutil nesrečo in zdirjal ven. Ni dolgo tekkel, ko je že zaslíhal pretresujoče klice na pomoč. Kmalu je stal ob strtem vlaku. Bila je popolna tema, ker so bile razbite vse luči obeh vlakov. Kolkor je bilo še zdravih ljudi in laže ranjenih, so v naglici zbrali lesene dele razbitin in zakurili velik ogenj, ki je pošastno razsvetljeval zmečkana trupla mrtvecev in posamezne ude ponesrečencev, ki so ležali vse povsod ob progi. Marsikdo pa se je onesvestil ob pogledu na grozote. Reševalna dela so bila silno težka in jih je oviral posebno hud mraz. Bilo je 8° pod ničlo. Neka težko ranjena ženska je morala nad štiri ure čakati zagozdena med razvaline, preden so jo mogli rešiti.

Posebno občudovanje je žel neki preprost pomorščak, ki si ni pustil obvezati svoje težke rane, temveč je pomagal reševati ranjence do jutra. Šele proti jutru je nezavesten padel na tla in so ga morali

odnesti v vlak, ki je pridrvel iz Pariza na pomoč.

V ponesrečenem vlaku je izgubilo življenje mnogo šolskih otrok, ki so hoteli domov k Božičku. Ob razvalinah vlaka so vsepovsod ležala razna božična darila, umetne punčke, knjige in razne igrače...

V letu 1933. je bila Francija posebno prizadeta po železniških nesrečah. Junija meseca se je iztiril izletniški vlak, ki vozi iz Pariza v Nantes; nesreča je zahtevala 14 mrtvih in 100 ranjenih. Oktobra meseca je ekspresni vlak Cherbourg-Pariz skočil na nekem mostu iz tira in lokomotiva s tremi velikimi vagoni je padla 10 metrov globoko v prepad; mrtvih je bilo 40, ranjenih pa nad 100 potnikov.

Ali tudi v drugih državah so se pripetile v minulem letu težke železniške nesreče. Že koj januarja meseca je v Rumuniji zavozil brzovlak s polno brzino v osebni vlak, ki je stal na progi poln potnikov. Pri reševanju so našli 8 mrtvih in 12 hudo ranjenih. Posebno pretresljiv je bil pogled na mater, ki so jo potegnili mrtvo izpod razvalin: še v smrti je krčevito stiskala k sebi mrtvega otroka. Skoro isto toliko mrtvih in ranjenih je zahtevala železniška nesreča ekspresnega vlaka v Nemčiji na progi Berlin-Stuttgart. Osem mrtvih otrok in 20 nevarno ranjenih je zahtevala železniška nesreča blizu Poznanja. Dva vlaka sta trčila drug v drugega. Najbolj je bil razbit vlak, v katerem so se peljali otroci v šolo.

Poleg železniških nesreč zaznamuje l. 1933. mnogo letalskih. Tu smo bili tudi Slovenci močno prizadeti. Kdo se ne ve spominjati črnega dne našega letalstva septembra meseca, ko je letalo »Golijat« treščilo v zid in pokopalo pod seboj vse ljudi, ki so bili na njem. Težka letalska nesreča se je zgodila na Angleškem marca meseca. Nad belgijsko obalo se je vnelo potniško letalo in sirmoglavilo na tla. Mrtvih je bilo 15 potnikov. Največja letalska nesreča pa se je pripetila 4. aprila na vzhodni obali Amerike. Tu je silovit vihar treščil v morje največji ameriški vodljivi vojaški zrakoplov »Akron«. Na krovu je bilo 78 mož,

med njimi tudi poveljnik vsega ameriškega zrakoplovstva. Le trije so preživelih nesrečo, vsi ostali so našli smrt v morskih valovih.

Razen nesreč na morju, v rudnikih ter požarov, nam je leto 1933. poslalo še mnogo drugih katastrof. Posebno je našim krajem prizadela veliko gorja pomladanska povodenj. Vse slovenske reke so prestopile bregove in uničevale polja in travnike, odnašale hiše in mostove. Škoda je šla v milijone. Posledice se poznajo še danes.

Še bolj pa je bila prizadeta po povodnji gosto obljudena Kitajska. Avgusta meseca je reka Huangho v svojem dolnjem teku preplavila ozemlje 450 km na široko. Cele vasi so izginile s površja in nad 50.000 ljudi je našlo smrt v valovih.

Tudi v Indiji so ob koncu septembra doživeli velikanske povodnji. Zaradi povodnji so tam izbruhnile nalezljive bolezni in je za kolero umrlo nad 9.000 ljudi. Povodenj pa je porušila nad 7.000 hiš, težko poškodovala pa nad 20.000.

Lanskemu letu tudi potres ni prizanesel. Najhujše je bila prizadeta Japonska marca meseca. Na otoku Hongo so bila vsa mesta več ali manj porušena po potresu. Kar ni uničil potres, je uničil ogenj ali pa so preplavili morski valovi, ki jih je potres dvignil. Nesreča je zahtevala 2553 mrtvih in pogrešanih, ranjencev pa so našli 3338.

Par dni za tem je potres obiskal južno Kalifornijo. Zaradi potresa so se tam vneli petrolejski vreli ter so počile vodovodne cevi, da je voda vdirala v hiše in izpodkopavala temelje. 135 ljudi je obležalo mrtvih pod ruševinami hiš, ranjenih pa je bilo več tisoč.

Nič manjše gorje niso zapuščali viharji, koder so divjali. Na Japonskem je silovit tajfun uničil otok Šikoku ter pokončal vse ribiške ladje, ki so bile na odprtem morju. 2000 ribičev se ni več vrnilo z morja. Tudi velik parnik je postal žrtev tajfuna.

Tik pred božičem je v Indiji divjal strahovit vihar, ki je ubil nad 300 ljudi.

Še mnogo drugih manjših nesreč nam je prineslo leto 1933. Po svetovni vojni ni

človeštvu še nobeno leto prineslo toliko gorja in hudega. Nesreča za nesrečo je obiskovala dežele, kriza je dosegla svoj vrhunec, beda je razsajala po mnogih pokrajinah sveta, neredi in upori so zrahljali temelje najtrdnjših držav. Toliko gorja je prineslo l. 1933. raznim krajem sveta, da so naše lastne nesreče majhne v primeri z nesrečami drugod.

Tudi l. 1934. se je pričelo z nesrečami. Največja se je pripetila v Duchcovu na severu Češkoslovaške republike. Tam je drugi največji severnočeški premogovnik, ki zaposluje 400 rudarjev. Vsak dan so izkopali do 180 vagonov prvovrstnega premoga. V tem rudniku je prve dni januarja nastala eksplozija in v glavnem rovu je nastal požar, ki je zahteval 132 človeških žrtev. Nepopisna je žalost vdov in sirot.

Miklavževa zbirka otrok

Kraljevska banska uprava je letos pozvala vse šole, naj za Miklavža nabirajo med sabo prispevke za gladne otroke v naših rudarskih pokrajinah. Veliko šol se je odzvalo temu pozivu in otroci so začeli med seboj tekmovati, kdo bo bolje poskrbel za pomoči potrebne bratce. Uspeh tega tekmovanja je bil razveseljiv, saj je trboveljska občina prejela od šol skoro 23.000 Din. S tem denarjem bo občina prehranila najpotrebnejše otroke, da ne bodo telesno zaostali in da bodo laže ter s hvaležnostjo v srcu prenesli težke čase.

Nepismenost na Primorskem

Preden so Jugoslovani na Primorskem pripadli Italiji, je bil njihov največji ponos, da ni bilo med njimi skoro človeka, ki bi ne znal pisati in brati. Pod Italijo pa se je nepismenost med našimi brati onkraj meje tako razpasla, da je sedaj dosegla isto število kakor v Južni Italiji, kjer je nepismenost tako rekoč doma. Primorje šteje 978.942 prebivalcev, od teh so v zadnjem času našli 107.804 nepismenih! Torej nad 11 odstotkov!

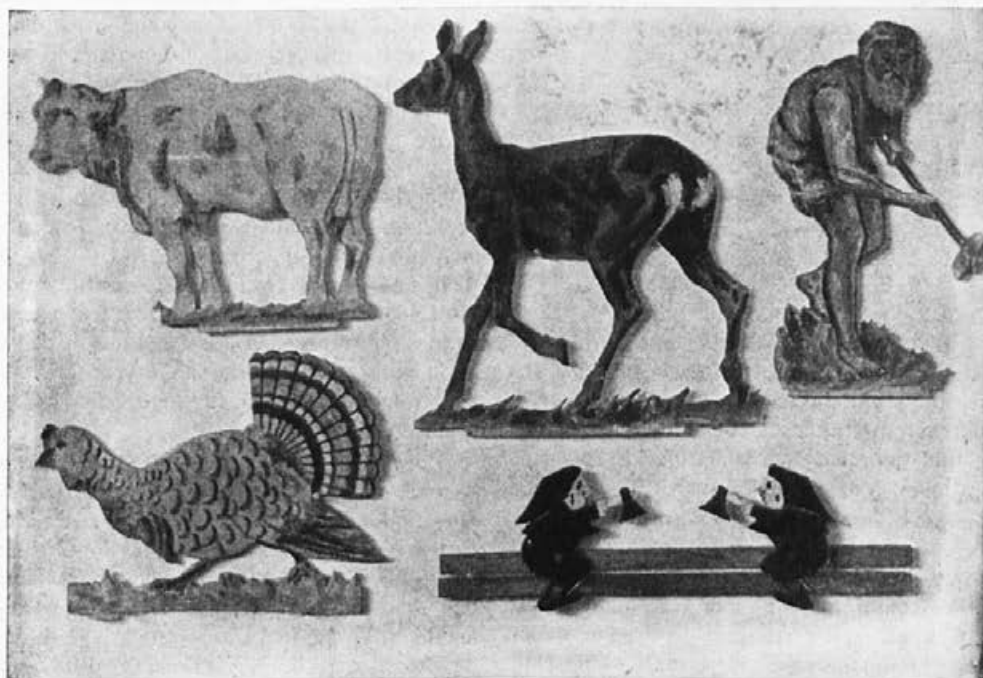
Tako je v Italiji, kjer se vedno ponasajo s svojo 2000letno kulturo. Bog nas varuj take kulture!

6. vprašanje: Iz javorovega lesa sem napravil okvir in ga hotel poslikati z vodnimi barvami, pa so se mi barve tako razlivalale, da sem moral slikanje opustiti. Ali se rabijo za slikanje na les posebne barve? Kaj naj napravim, da bom lahko poslikal okvir? Prosim pojasnila. Ivan.

Odgovor: Dragi Ivan! Seveda se da slikati na les z navadnimi vodenimi barvami, pa še prav lepo, samo les je treba pripraviti za to. Videl si na svojem okvirju, kako se barva razliva in razleže po lesu, kakor tinta po pivniku. Gotovo si pa tudi takrat, ko si odstranjeval barvo, opazil, da je šla barva tudi v globino in še precej globoko. Les ima namreč vse polno drobnih luknjic ali celic (por), po katerih vsrkava vodo in druge tekočine. Ko je bil les še živ, je po teh celicah in vlaknih vsrkaval hrano. Če n. pr. postaviš kos suhega lesa z enim koncem v tekočino, boš opazil, da se je tekočina razlezla sčasoma po vsem

kosu in ne samo tako visoko, kolikor stoji les v tekočini. Ta luknjičavost lesa nam tudi nagaja pri slikanju na les. Pa tudi stene celic se napno, kakor hitro pride mokrota do njih, in si zato prav gotovo opazil, da ploskev okvirja po slikanju ni bila več tako lepo gladka kakor prej. Te celice moramo pred slikanjem s čem napolniti, ker le na ta način zabranimo zalivanje. Napravimo sledeče: Ko smo predmet izgotovili, ga najprej dobro ogladimo s steklitim papirjem (stekliti papir, napačno ga imenujejo steklen papir — je precej močan papir, po katerem je z nekim lepivom pritrjen steklen prah. Po debelosti steklenih zrnec na papirju se ravna tudi številka, ki je na vsaki poli steklitega papirja označena. Debelo zrnati st. papir ima št. 5, prav drobno zrnati pa 00 (dve ničli). Med št. 5 in 00 je pa postopoma vedno finejše zrnati papir. Cena pole st. papirja je Din 0'50. Stekliti papir ne sme-

mo zamenjavati z smirkovim papirjem, ki je posut s smirkovimi drobcami ter urejen tudi po številkah, je črne barve, na tkanih podlagi, je precej dražji (pola Din 1'50) in se rabi za čiščenje in oglašanje kovinskih predmetov). Les ogladimo najprej z ostrejšim, potem pa še z drobno zrnatim ali zelo obrabljenim steklitim papirjem. Ko je površina predmeta že povsem gladka, potegnemo po njej z mokro v vodi napojeno krpo, ker se stene vlakenc v lesu napno, postane prej že gladka površina mahoma zopet hrapava. Preden pa voda izhlapi (pravimo se posuši) podrgnemo in ogladimo predmet zopet s finim steklitim papirjem. Oglašamo pa toliko časa, da je površina suha in če potegnemo z mokro krpo še enkrat po njej, zapazimo, da ne postane nič več hrapava, ampak gladka. Stene celice, ki so izstopile, smo namreč odstranili in le če nisi dobro ogladil, se vlakenca zopet dvignejo in pokvariyo gladkost. Seveda jih moraš potem še enkrat odbrusiti.

Tako gladko ploskev je treba pripraviti za slikanje t. j. zapreti je treba luknjice, da ne bodo vpijala barvo. V majhen lonček nalij par prstov na visoko vode, vanjo deni pol ploščice bele želatine (o želatini glej pojasnilo v 2. št. N. R.) ter pristavi lonček k ognju, da se razgreva in zavre. Pazi, da se želatina dobro razpusti in ne prime dna, zato mešaj s palčico! Ko je želatina raztopljena, jo nanesi z mehkim čistim čopičem na les. Na lesu se o naneseni želatini ne sme nič poznati — ne sme

biti nikakršnih lis ali celo madežev. Ko se nanos posuši (čez par ur) boš brez skrbi silkal po lesu, kakor po papirju. Če je bilo v raztopini premalo želatine, se bo barva po lesu še nekoliko razlivala — namaži les še enkrat. Najbolje je, če si obenem s predmetom, ki ga misliš slikati, namažeš tudi košček oglašene deščice enakega lesa in poizkusiš najprvo na tem, če si dovolj napojil les z želatino. Bolj natančnih navodil ti ne morem dati in jih tudi ni treba, ker se mora pač s poizkusom ugotoviti, če je les dovolj napojen. Vsak les ima drugačna vlakenca in je zato pri trdem lesu potrebno manj — pri mehkem pa veliko več želatine, da zamašimo celice.

Risbo za okrasek moraš pa že prej narisati na papir, ker le tako bo delo čedno in lepo izpadlo. Iz lesa tudi z najboljšo radirko težko izbrišeš svinčnikove črte, zato prenesemo rajši dobro izdelano risbo s papirja na les. Pri tem prenosu, ki je sicer prav preprost in lahek, se zgodi večinoma dosti nepravilnosti, ki potem zelo otežkočajo nadaljnje delo. Mislim, da ne bo odveč, če ti tudi v tem oziru dam nekaj navodil. Na les, kakor tudi na kak drug material (snov), se prenaša risba na veliko načinov. Najpreprostejša je, če zadnjo stran risbe namažeš z grafitom t. j. z mehkim svinčnikom gosto prečrtavaš zadnjo stran in te črte z prstom razmaži. Nato položi risbo z namazano stranjo na določeni prostor (kjer hočeš imeti prenos) ter s precej trdim svinčnikom prevleči obrise (konture), na belem lesu se ti bo risba dobro poznala, če bi imel pa temen les ali kak drug temen predmet — bčš moral pa zadnjo stran risbe namazati s kredo. Mesto grafita uporabiš lahko tudi oglje — mesto krede tudi kako suho barvo. Risba ne sme biti na predebelem papirju, ker bi moral potem preveč pritiskati, ko bi kopiral in bi se prenos slabše poznal.

Drug precej enak in še bolj praktičen način kopiranja (prerisanja) je, če namažeš kos tankega papirja z grafitom, kredo, ogljem i. dr. ter ga podkladaš pod tisto mesto na risbi, katero hočeš prerisati. Pri tem delu moraš paziti, da se risba ne premakne in jo moraš zato obtežiti ali kako drugače pritrditi. V trgovinah prodajajo

razne kopirne papirje, od katerih je priporočljiv le suhi grafitni papir, ki ne maže preveč in ne pušča madežev. Modri suhi ali oljnati (mastni) kopirni papirji niso uporabljivi za naše delo, ker se plavilo prav težko spravi iz lesa.

Ako pa hočeš prenesti eno in isto risbo na kak predmet po večkrat, potem napravi sledeče: Na močnem papirju zrisano risbo preluknjaj po vseh potrebnih črtah s tanko šivanko (zatakni jo z debelejšim koncem v košček lesa) ali kako drugo ostro konico. Risbo položi najprej na kos blaga in če je blago pretanko in so luknjice premajhne, zgani blago, da bo šla šivanka bolj globoko. Luknjice moraš vbdati drugo tik druge, ker čim bolj skrbno boš risbo preluknjaj, toliko natančnejšo risbo boš imel. Ko bo vse preluknjano, obrni papir in z drobnim steklitim papirjem nalahko podrgni po vzboklinah, ki jih je naredila šivanka pri vsaki luknjici — s tem si zabranil, da se luknjice ne zapro, ko tolčeš in pritiskaš nanje s culico. Preluknjano risbo položi na zahtevano mesto in potegni ali malo potolci po njej s culico, v katero si dal zdrobljenega oglja. Skozi luknjice gre ogljeni prah in obstane na lesu, kjer se ti risba prav dobro odtisne. Ker se te pikice prav rade zbršejo (če je prav gladka ploskev, jih kar odpihneš) zato skrbno potegni s mehkim svinčnikom po njih.

Za slikanje uporabi navadne vodene barve in če mogoče ne pregoste, da se vidijo skozi barvo še žile lesa (struktura lesa). Z gostejšo barvo se pa laže izvlečejo ostre konture. Če bi ti ušel čopič preko risbe, poizkusi obrisati barvo s suho, čisto krpo, ali pa jo, ko se barva posuši, previdno oddrgni z ostrim nožem (strgaj le v smeri lesnih žil). Z belo barvo nikar ne slikaj na les, ampak beline rajši izpusti — slikamo tako večinoma na beli javorjev les, ker na drugih lesovih barve ne pridejo tako do veljave. Prav posebno Ti priporočam poslikanje igračk, kakršne vidiš na prvi današnji sliki. Na njih prav nazorno vidiš, da se da na les prav tako slikati kakor na papir.

Na drugi sliki so na predmetih iz javorjevega lesa uporabljeni narodni ornamenti, ki jih gotovo že poznaš iz šole. Srčki, rože in nageljni so rdeči (vzemi cinober), zvončki so modri (ultramarin), stebelca rjava (žgana siena), listi pa temnozeleni (cinober zelena). Lahko mi verjameš, da poslikani predmeti izgledajo prav čedno.

Na krožniku (2. slika) je upodobljen petelinji boj; na sliki vidiš kako natančno se da slikati na les in se barva nič ne razliva.

Seveda pa s poslikanjem stvar še ni gotova. Barve je treba zaščititi proti vlagi in drugim škodljivim vplivom (sam o pomisli, kako bi izgledal tvoj okvir, ki ga boš

s trudom poslikal in bi kdo ponevedoma potegnil z mokro cunjo po njem — gotovo bi bilo mnogo jeze in tudi solza). Zaščitimo pa take slikarije s polituro ali z lakom. S politiranjem je pri takih stvareh prav posebno veliko dela — zato jih rajše lakiramo. Vsaka ploskev, katero hočem prevleči z lakom, mora biti lepo gladka, če ne, ne dobim lepe sijajne gladine. Lakiramo ponajveč z oljnatimi laki, ki so napravljeni (skuhani) iz posebnih smol in olja. Laki imajo ponajveč ime po smoli, iz katere so n. pr. kopalov lak, damarov lak itd., in se nanašajo s čopičem. Cena je zelo različna glede na kakovost in trajnost, 1 kg velja 10 do 50 Din in še več. Vsi laki, ki se trenutno posuše, kakor ekspresni lak, bliskovni lak, niso dosti vredni in obdrže sijaj le kratek čas. Na zelo dobrem glasu so angleški laki, četudi so zvečine prav dragi. Dober lak se suši 24 do 48 ur. Za svoj okvir boš kupil par dkg kopalovega laka

2 do 4 Din — seveda boš s to množino lakiral lahko še kake druge predmete, ampak manjšo množino neradi dajo v prodajalni. S čistim čopičem namaži lak po okvirju ter ga ne razvleči preveč. Paziti moraš, da boš lakiral v takem prostoru, kjer ni prahu in tudi lakirani okvir položi na brezprašni prostor, ker se prah vsede na lak in pokvari ves lep sijaj. Po dveh dneh, ko bo lak dobro suh, lakiraj lahko še enkrat, če je les preveč vpil lak in se ne sveti dovolj. Pred drugim nanosom laka oddrgni ploskev narahlo z obrabljenim finim steklitim papirjem. Da je lak res suh, spoznaš po tem, da se ti prst, ki ga previdno položiš na ploskev, prav nič ne prijema in tudi na laku se ne sme pokazati nikak madež (odtis).

Upam, da sem ti stvar razložil natančno in ti želim veliko uspeha.

A. Novak.

Praktična uporaba narodnih vezenin

Brisača z belokranjskimi motivi

Vsak narod je ponosen na svojo narodno umetnost, ki je vzrasla in se izoblikovala iz njega. Vzbuja mu narodnostni čut in priča o njegovi kulturi v preteklosti.

Take umetnine so tudi narodne vezenine. Po pestrosti, obliki in izvedbi se naše narodne vezenine odlikujejo pred mnogimi drugimi. Z njimi krasimo razne predmete

tudi sedaj, kot v preteklosti, ker so ti vzorci tako lepi, da radi svoje lepote niso vezani ne na čas ne na modo.

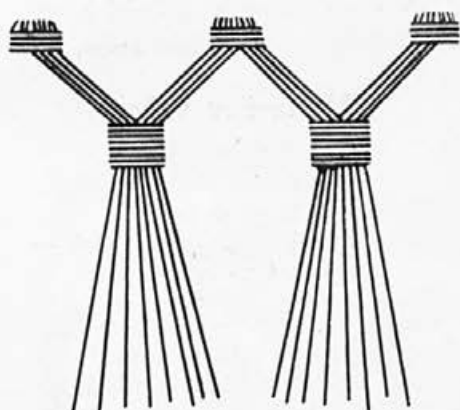
Prav praktično so uporabljeni na sliki. Brisače so izvezene z belokranjskimi motivi v tkalnem ubodu.

Najprimerneje je domače platno, ki ga imajo še v marsikateri kmetški hiši.

Brisača je široka 50 cm in dolga z resami vred 125 cm. Ta mera pa se lahko tudi izpremeni.

Vzorček (slika 2) je izveden v dveh barvah. Črte zaznamovane s številko 1 so rdeče, s številko 2 pa modre. Vsak kvadrat na risbi pomeni 3 nitke v dolžino in 3 nitke v višino tkanine. Pri črtkanih kvadratih teče nitka, s katero vezemo, na licu dela, pri praznih pa na narobni strani kot kaže vzorec. Ker leži nitka enkrat zgoraj drugič spodaj in sliči delo tkanju, se imenuje ta način dela tkalni ubod.

Sredina motiva mora priti v sredo brisače kakih 20–25 cm od spodnjega roba. Prejico (DMC št. 16) narežemo na 5 cm

daljše konce kot je širina brisače in puščamo pri vsaki vrsti in na obeh koncih po 2½ cm dolge končke.

Najpazljiveje moramo delati prvo vrsto, ki je najtežja. Glavno je pravilno štetje po predlogi.

Na brisačo lahko uvezemo več bordur. Predloge za nje dobite v Sičevi zbirki belokranjskih vzorcev, ki jih imate gotovo na šoli.

Ko so izvezene bordure, napravimo na obeh daljših straneh ozek rob. Vanj potisnemo s šivanko končke nitk, prešijemo s strojem ali na roko.

Naposled še rese! V širini 15 cm na obeh koncih izpulimo vse nitke, ki tečejo počez. Iz nitk po dolgem pa vozlamose rese, kot kaže risba števil. 3.

Grumova.

Op. uredništva: Za razne vzorce se obrnite na uredništvo »Našega roda«.

Kako smo lovili ribe

Večkrat sem že šel z bratom in prijateljem lovit ribe v Ljubljano in v Savo. Odvezali smo čoln in vstopili vanj. Na eno stran čolna smo nabrali mrežo, ki je bila 60 m dolga, široka pa 2–3 m. Na spodnji strani mreže je bilo privezano kamenje, na vrhu pa pluta. Pluta je plavala po površju vode, kamenje pa se je plazilo po tleh. Tako ni mogla uiti nobena riba. Navadno smo se odpeljali k Črnuškemu mostu. Eden je stal na bregu in je držal vrv, ki je bila privezana za mrežo. Midva z bratom pa sva s čolnom naredila velik lok po vodi. Potem pa sva zavozila h kraju. Nato smo začeli počasi potegovati mrežo iz vode. Če je mreža lepo tekla in če je šlo po sreči, smo nalovili do 8 kg rib na enkrat. Mrežo smo vrgli še večkrat. Za čolnom smo imeli privezan čolnič podoben zaboj, v katerega smo zapirali ribe, da so ostale žive. Tak zaboj

se imenuje »poltar«. Ko smo se vrnili domov, smo imeli po 40—50 kg rib. Seveda to ni bilo vedno. Ko pa smo prišli domov, smo spekli nekoliko rib in smo jih pojedli.

Jerneje Ludvik, Sv. Peter p. Moste.

Dragi „Naš rod“!

Preljubi ti otroški list,
jaz čitam Te res rad,
kjerkoli se prikažeš mi,
Te moram koj prebrat.

Te kitice skoval sem jaz
in sem premišljeval,
kaj s to bi storil pesemco,
kako bi jo končal.

Na um mi pride misel ta:
»Kjer list »Naš rod« se tiska,
tam tudi še za pesem to
bo najbrž kaj koticčka.«

Sedaj pa ne utegnem več
in tudi več ne znam,
a vendar sem lahko vesel,
da kar tako končam.

Pintarič Franjo,
višja nar. šola v Ormožu.

Dragi tovariši in tovarišice!

(Govorila na sestanku PJS v Št. Janžu
na Vinski gori, dne 15. nov. 1933.)

Podmladkarji Jadranske straže imate dolžnost ljubiti morje. O tem imam tudi nastopno predavanje. Mnogi člani našega ustanovljenega društva gotovo povsem ne vedo, kakšen pomen ima morje za nas. Morje je izraz lepote, izraz bogastva. Brez morja bi bili mi Jugoslovani veliki reveži. Na kratko rečeno, naš Jadran nas redi, živi. Koliko bede, siromaštva, brezposelnosti bi občutil naš lepi narod, ako bi se našega Jadrana polastil kruti Lah ali drugi naš nasprotnik. Gorje, stokrat gorje! Ali mi Jadrana ne damo. Zato je postavljena Jadranska straža, da vcepi že mladini ljubezen do naroda oziroma do našega morja. Ljubezen mora delati neumorno, da dosežemo, kar želimo. Menda ni šole v naši državi, da bi ne imela ustanovljeno društvo PJS. Morje nam daje veliko dohodkov že s soljo in z morskimi ribami. Ako ne bi

imeli morja, bi trgovstvo in promet v naši državi popolnoma propadla. Ako bi morje videli, bi natančneje razumeli pomen morja. Naša država ima tudi lepe parnike, ki plovejo po morjih in vršijo promet. Naši sovražniki so nam zavistni, ker imamo naš lepi Jadran. Naše morje privabi poleti tudi mnogo letoviščarjev, celo iz tujih držav, da se na morju zdravijo. S tem si naša država pridobi mnogo denarja. Da boste vi Podmladkarji JS natančneje razumeli pomen morja, naj se po mojem mnenju vrše pogosta predavanja o morju. Posebno pa se naj za to briga odbor. Ako pa te naloge ne bo izvrševal, se že zdaj opozarja. Da boste vrli Podmladkarji JS, izvršujete nalogo, ki vam je naložena. Ako si pravi član, čuvaj naše morje! Da boste pravi Podmladkarji JS, morate poznati važnost in korist morja. Ljubi naš narod in lepi Jadran! Pozdravljam v prvi vrsti g. poverjenika, tovariša predsednika, ostalo članstvo in odbor.

Ivanka Viher, učenka višje nar. šole
v Št. Janžu na Vinski gori, p. Velenje.

Dragi „Naš rod“!

Že dolgo let sem tvoj naročnik. Že dolgo časa sem nameraval poslati svoj mali list, a sem le odlašal. In sem naposled poslal. Komaj čakam, kdaj prideš. Veselo grem iz šole, kadar te nesem. Ko sem čital o Šimnovem Lipetu, se mi je kot oblak priklatala solza v oči.

Da bi še mnogo let prihajal k nam.

Eržen Franc, Ziri.

Miklavžev večer

I.

Jože, Tonče, Blaže,
sv. Miklavž se prikaže.
Sv. Miklavž že darove deli —
nekaterim pa se milo stori.

II.

Jožka so pobasali v koš,
ha, se v peklu spekel boš.
Tončka parkelj je pretepel,
da se komaj je domov privlekel.

Volk Slavko,
učenec višje nar. šole v Mariboru.

Naše morje!

Sekcija Podmladka JS je v tekočem mesecu med šolsko mladino prav pridno skrbela tudi za predavanja o našem morju in pomorstvu. Glavni tajnik Podmladka g. Viktor Pirnat je orisal organizacijo in ustroj organizacije Podmladka JS, njen pomen in namen ter popeljal številne mlade poslušalce in poslušalke vzdolž naše obale od Bojane do Sušaka in še dalje ob obali do izliva Soče. Lepe skioptične slike so bile najvernejši tolmač navdušujočih besed. Tudi prizori iz orientalske Bosne ter tajinstvenih Plitvičkih jezer niso manjkali. Predavanja so se vršila v nabitosti polnih dvoranah v Trebnjem, kamor so prišli tudi Podmladkarji iz bližnje Nemške vasi, dalje v šmihelskem samostanu pri Novem mestu, na trgovski gremijalni šoli v Ljubljani, v Kočevju, v Zgornji Šiški in v Trbovljah, kjer je bilo pri predavanju nad 700 otrok. Do 2500 podmladkarjev osnovnih, meščanskih in srednjih šol se je udeležilo v decembru teh predavanj. Poleg tega pa v Kočevju in Trbovljah še okoli 500 odraslih članov JS, ki so imeli posebna predavanja zvečer. Po novem letu se bodo predavanja širom banovine spet nadaljevala. Podmladki in Krajevni odbori JS naj se javijo Oblastnemu odboru JS v Ljubljani.

Revija »Jadranske straže«, ki izhaja v Splitu vsak mesec v velikem formatu in na prvovrstnem papirju, se je v teku let zelo priljubila in udomačila tudi pri nas. Z novim letom bo poleg krasnih slik z morja prinašala tudi več slovenskih člankov. Prve dni januarja bodo mnogi prejeli 1. številko na ogled z vabilom na naročilo. Opozarjamo, da podporni člani (pomagači) prejemajo za svojo članarino, Din 10,—, mesečno revijo zastoj ter uživajo kot člani JS mnogo ugodnosti. Posebno važna je pri velikem porastu Podmladka JS revija za učiteljstvo in šole. Krajevni šolski odbori bodo slednjim mnogo koristili, ako se naroče na revijo ali pristopijo kot podporni člani.

Sestavna naloga

Vladimir Puc, Ljubljana

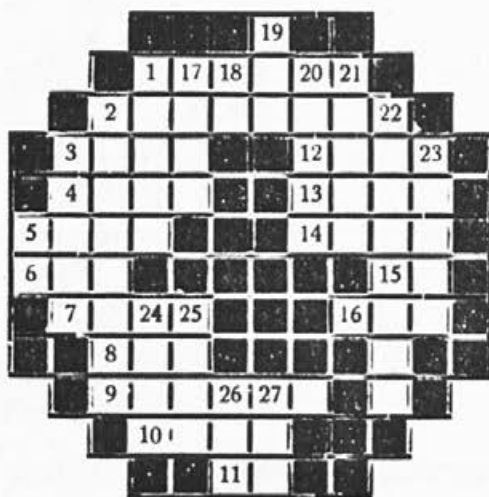

Volkovi so raztrgali domačo žival tako, da njen lastnik ni vedel ali je krava, konj ali ovca.

Prerišite in sestavite vi te dele, mogoče se boste bolj odrezali kot ubogi lastnik raztrgane živali.

Križanka

(Iv. Gabršček — Guštanj)

Navpično: 1. oseba, ki dela kipe; 2. 3. mesto za deset. piko; 3. kar rabi pek pri peči; 5. upanje. 17. bodeča rastlina; 18. oblika od bom; 19. kar je dobro za oči; 20. smrdeče razkuževalno sredstvo; 21. žensko ime (pomanjšano); 22. žensko ime iz narodne pesmi; 23. kralj divjega naroda; 24. hrib; 25. komat (srbo-hrv.); 26. turški grof; 27. števnik.

Vodoravno: 1. domača žival žen. spola; 2. 3. mesto za deset. piko; 3. drevo; 4. bodeča rastlina; 5. punt; 6. vstavi; pač; 7. mesto na severu; 8. ptič; 9. človek v Arabiji; 10. Je na koncu očenaša; 11. oseb. zaimek (oblika); 12. reka na Koroškem; 13. kis; 14. pred letom; 15. okrajšava za člen; 16. žen. ime.

Križanka „Medvedek“

(Vlad. Puc — Ljubljana)

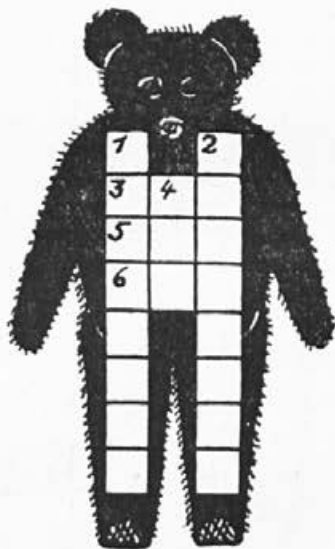
Pomen besed.

Vodoravno: 3. Adamova žena. 5. se razvija pri tenju. 6. Ograjeno zemljišče pri hiši.

Navpično: 1. žival-igrača; 2. Pretekla doba, kolikor se je spominjamo. 4. Nočna ptica.

Izžrebani rešilci vseh ugank prejmejo za nagrado:

1. Ducat žepnih robcev.
2. Dva para zimskih nogavic.
3. Avtomatičen svinčnik, ki ga je darovala tvrdka Prelog, Ljubljana, Marijin trg.

Kliš e j e

eno- ali večbarvne
za časopise / knjige /
razglednice itd. izdeluje

klišarna

Jugografika

Ljubljana, Sv. Petra nasip 23